Κατά συνέπεια, οί περιεχόμενοι στήν συνθήκη ΕΟΚ κανόνες πού άφοροῦν τήν έλευθέρα κυκλοφορία τῶν έμπορευμάτων, συμπεριλαμβανομένων τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 36, πρέπει νά ἑρμηνεύονται ὑπό τήν ἔννοια ὅτι ἐμποδίζουν τόν κάτοχο διπλώματος εὑρεσιτεχνίας γιά ἕνα φάρμακο, ὁ ὁποῖος πωλεῖ τό φάρμακο αὐτό σέ ἕνα Κράτος μέλος, ὅπου ὑφίσταται προστασία μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας, ἀκολούθως δέ τό ἐμπορεύεται ὁ ἴδιος σέ ἄλλο Κράτος μέλος, ὅπου ἡ προστασία αὐτή δέν ὑφίσταται, νά ἀσκεῖ τό δικαίωμα, πού τοῦ παρέχει ἡ νομοθεσία τοῦ πρώτου Κράτους μέλους, τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς διαθέσεως στό ἐμπόριο ἐντός τοῦ κράτους αὐτοῦ τοῦ ἀνωτέρω προϊόντος, τό ὁποῖο εἰσήχθη ἀπό τό ἄλλο Κράτος μέλος.

Στήν ὑπόθεση 187/80

πού ἔχει ὡς ἀντικείμενο αἴτηση τοῦ προέδρου τοῦ Arrondissementsrechtbank τοῦ Rotterdam πρός τό Δικαστήριο, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, μέ τήν ὁποία ζητεῖται στό πλαίσιο τῆς διαφορᾶς μεταξύ

MERCK & CO. INC., Rahway, New Jersey, Ἡνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς,

καί

1) STEPHAR BV, Rotterdam,
2) PETRUS STEPHANUS EXLER, κατοίκου Capelle aan den IJssel,

ἡ ἔκδοση προδικαστικῆς ἀποφάσεως ὡς πρός τήν ἑρμηνεία τῶν κανόνων τῆς συνθήκης ΕΟΚ περί ἐλευθέρας κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων, ἰδίως τοῦ ἄρθρου 36, σέ σχέση μέ τό δίκαιο περί διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο ἀπό τούς J. Mertens de Wilmars, πρόεδρο, P. Pescatore, Mackenzie Stuart καί T. Koopmans, προέδρους τμήματος, A. O'Keeffe, A. Touffait, O. Due, U. Everling καί A. Χλωρό, δικαστές,

γενικός εἰσαγγελεύς: G. Reischl
γραμματεύς: A. Van Houtte

ἐκδίδει τήν ἀκόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τά πραγματικά περιστατικά τῆς ὑποθέσεως, ἡ ἐξέλιξη τῆς διαδικασίας καί οἱ παρατηρήσεις πού κατετέθησαν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ πρωτοκόλλου περί τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου τῆς ΕΟΚ ἔχουν συνοπτικῶς ὡς ἑξῆς:

I — Πραγματικά περιστατικά καί διαδικασία

Ἡ αἰτοῦσα στήν κυρία δίκη, ἑταιρία Merck & Co. Inc. — ἐφ' ἑξῆς ἀποκαλουμένη Merck — παρασκευάζει καί ἐμπορεύεται στό σύνολο τῶν Κρατῶν μελῶν φάρμακο γνωστό ὑπό τήν ὀνομασία «Moduretic», τό ὁποῖο προορίζεται κυρίως γιά τήν θεραπεία τῆς ὑπερτάσεως. Κατέχει διπλώματα εὑρεσιτεχνίας γι' αὐτό τό φάρμακο σέ ὅλα τά Κράτη μέλη ἐκτός ἀπό τό Λουξεμβοῦργο καί τήν Ἰταλία καί γιά τήν μέθοδο παρασκευῆς του σ' ὅλα τά Κράτη μέλη ἐκτός ἀπό τό Λουξεμβοῦργο, τήν Ἰταλία, τήν Δανία καί τήν Ὁμοσπονδιακή Δημοκρατία τῆς Γερμανίας.

Στίς Κάτω Χῶρες, ἡ Merck εἶναι κάτοχος καί δικαιοῦχος, μετά ἀπό σχετική καταχώρηση, τῶν ὁλλανδικῶν διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας ὑπ' ἀριθ. 138819 τῆς 18ης Σεπτεμβρίου 1973 καί ὑπ' ἀριθ. 142413 τῆς 18ης Ὀκτωβρίου 1974. Τό δεύτερο δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας προστατεύει φάρμακα διουρητικά, δηλαδή φάρμακα πού ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα τήν αὔξηση τῆς ἀποβολῆς τῶν οὔρων, καθώς καί τίς μεθόδους παρασκευῆς τῶν φαρμάκων αὐτῶν, ἐνῶ τό πρῶτο δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας βασίζεται σέ μεταγενεστέρα ἐφεύρεση καί προστατεύει ἕνα σύνθετο διουρητικό παρασκεύασμα καθώς καί τήν μέθοδο παρασκευῆς του, ὑπό τήν μορφή δισομετρικῆς μονάδος, ἡ ὁποία συνδυάζει:

1) παρασκεύασμα πού προστατεύεται ἀπό τό ἄλλο δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας ὑπ' ἀριθ. 142413 καί

2) δεύτερο διουρητικό παρασκεύασμα, τό ὁποῖο ἦταν ἤδη γνωστό, δηλαδή τό hydrochlorothiazide.

Ἔτσι, δεδομένου ὅτι τό προστατευόμενο ἀπό τό δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας ὑπ' ἀριθ. 142413 προϊόν ἀποτελεῖ μέρος τοῦ παρασκευάσματος πού προστατεύεται ἀπό τό δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας ὑπ' ἀριθ. 138819, οἱ ἐνέργειες πού προσβάλλουν τό τελευταῖο δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας προσβάλλουν αὐτομάτως πάντοτε καί τό πρῶτο.

Ἡ Merck ἐδήλωσε ρητῶς ἐνώπιον τοῦ παραπέμποντος δικαστοῦ, χωρίς νά τήν ἀντικρούσουν οἱ καθ' ὧν στήν κυρία δίκη, ὅτι παρασκευάζει στίς Κάτω Χῶρες τό προϊόν «Moduretic» καί ὅτι τό ἐν λόγω προϊόν παρασκευάζεται στό ἐργοστάσιο τῆς κατά 100 % θυγατρικῆς της ἑταιρίας, Merck, Sharp & Dohme BV στό Haarlem.

Ἡ Merck ἐμπορεύεται ἐπίσης τό φαρμακευτικό της προϊόν στήν Ἰταλία, χωρίς ὅμως νά δυνηθεῖ νά λάβει δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας στήν χώρα αὐτή, διότι στίς 3 Ὀκτωβρίου 1962 — ἡμερομηνία στήν ὁποία ἀνατρέχει τό δικαίωμα προτεραιότητος — δέν ἦταν δυνατόν, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 14 πρώτη παράγραφος τοῦ ἰταλικοῦ νόμου περί διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας (R. D. τῆς 29ης Ἰουνίου 1939 ὑπ' ἀριθ. 1127), νά λάβει κανείς στήν Ἰταλία δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας γιά τά φάρμακα καί τίς μεθόδους παρασκευῆς τους. Τό ἐν λόγω ἄρθρο, μέ ἀπόφαση πού ἐξέδωσε τό ἰταλικό συνταγματικό δικαστήριο στίς 20 Μαρτίου 1978, ἐκηρύχθη ἀντισυνταγματικό καί, κατά συνέπεια, ἀνεφάρμοστο, ὥστε πλέον, μετά ἀπό αὐτή τήν ἡμερομηνία νά εἶναι δυνατή στήν Ἰταλία ἡ προστασία τῶν φαρμάκων καί τῶν μεθόδων παρασκευῆς τους μέ διπλώ-

ματα εὐρεσιτεχνίας. Πάντως, μετά τήν ἀπόφαση αὐτή, ἡ Merck δέν ἠδύνατο πλέον νά λάβει δίπλωμα εὐρεσιτεχνίας, διότι τό προϊόν δέν ἐπλήρου πλέον τήν νόμιμη προϋπόθεση τοῦ «νέου», ἀπό τήν ὁποία ἐξαρτᾶται ἡ δυνατότης προστασίας τοῦ προϊόντος μέ δίπλωμα εὐρεσιτεχνίας. Εἶναι, χωρίς ἀμφιβολία, ἕνας ἀπό τούς λόγους γιά τόν ὁποῖο τό ἐν λόγω φάρμακο πωλεῖται φθηνότερα στήν Ἰταλία παρά στίς Κάτω Χῶρες.

Ἡ ἑταιρία ὅμως, Stephar BV, ἡ ὁποία ἀσκεῖ, μεταξύ ἄλλων, δραστηριότητες στόν τομέα εἰσαγωγῆς φαρμακευτικῶν προϊόντων, εἰσάγει ἀπό τήν Ἰταλία τό «Moduretic» καί τό μεταπωλεῖ στήν ὁλλανδική ἀγορά σέ τιμές κατώτερες ἀπό αὐτές πού ἐφαρμόζει ἡ Merck.

Ἔτσι, ἡ Merck κατέθεσε ἐνώπιον τοῦ προέδρου τοῦ Arrondissementsrechtbank τοῦ Rotterdam αἴτηση περί λήψεως ἀσφαλιστικῶν μέτρων κατά τῆς Stephar καί τοῦ διευθυντοῦ της λόγω προσβολῆς τῶν διπλωμάτων εὐρεσιτεχνίας πού κατέχει, αἴτηση πού ἐστηρίχθη στό ἄρθρο 30 τοῦ ὁλλανδικοῦ νόμου περί διπλωμάτων εὐρεσιτεχνίας (Rijksoctrooiwet), δυνάμει τοῦ ὁποίου ὁ δικαιοῦχος διπλώματος εὐρεσιτεχνίας ἔχει τό ἀποκλειστικό δικαίωμα νά κατασκευάζει, χρησιμοποιεῖ, πωλεῖ, μισθώνει ἤ νά θέτει σέ κυκλοφορία τό προϊόν πού προστατεύεται ἀπό τό δίπλωμα εὐρεσιτεχνίας «ἐκτός ἄν καί κατά τό μέτρο πού τά προϊόντα αὐτά εἶχαν προηγουμένως διατεθεῖ στό ἐμπόριο ἀπό τήν ἴδια τήν Merck ἤ μέ τήν ἄδειά της σέ ἄλλο Κράτος μέλος τῆς Κοινότητος, ὅπου ἡ Merck κατέχει διπλώματα εὐρεσιτεχνίας», τά ὁποῖα ἀντιστοιχοῦν στά ἀνωτέρω ὁλλανδικά διπλώματα.

Στήν αἴτησή της, ἡ Merck στηρίζεται στό σύνολο τῶν περιστατικῶν πού ἔχουν ἐκτεθεῖ ἀνωτέρω καί, ἐπί πλέον, στό γεγονός ὅτι δέν ἠδυνήθη νά καλύψει μέ διπλώματα εὐρεσιτεχνίας στήν Ἰταλία τά προϊόντα της καί τίς μεθόδους παρασκευῆς τους. Ἡ τελευταία αὐτή ἄποψη ἠμφισβητήθη ἀπό τούς καθ' ὧν καί ὡδήγησε τόν πρόεδρο τοῦ Arrondissementsrechtbank τοῦ Rotterdam στήν ἔκδοση τῆς ἀπό 2ας Ἰουλίου 1980 διατάξεως μέ τήν ὁποία ὑποβάλλει τό ἀκόλουθο ἐρώτημα:

«Ἄν ὑποτεθεῖ:

1) ὅτι μία ἐπιχείρηση κατέχει δίπλωμα εὐρεσιτεχνίας σέ Κράτος μέλος τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων γιά ἕνα φάρμακο καί γιά τίς μεθόδους παρασκευῆς του,

2) ὅτι τό φάρμακο αὐτό διετέθη στό ἐμπόριο ἀπό τήν ἐν λόγω ἐπιχείρηση ἤ μέ τήν ἄδειά της ἐντός τῆς Ἰταλίας, ὅπου δέν ἠδύνατο νά τό προστατεύσει κατά νόμο μέ δίπλωμα εὐρεσιτεχνίας, λόγω τοῦ ὅτι τό ἄρθρο 14 πρώτη παράγραφος τοῦ ἰταλικοῦ νόμου περί διπλωμάτων εὐρεσιτεχνίας (RD 29 Ἰουνίου 1939 ὑπ' ἀριθ. 1127), τό ὁποῖο ἐκηρύχθη μεταγενεστέρως ἀντισυνταγματικό μέ ἀπόφαση τοῦ ἰταλικοῦ συνταγματικοῦ δικαστηρίου τῆς 20ῆς Μαρτίου 1978, ἀπηγόρευε τήν χορήγηση διπλωμάτων εὐρεσιτεχνίας γιά τά φάρμακα καί τίς μεθόδους παρασκευῆς τους,

3) ὅτι τρίτος εἰσάγει ἀπό τήν Ἰταλία στό ὑπό τόν ἀριθ. 1 ἀναφερόμενο Κράτος μέλος, τό φάρμακο πού ἀναφέρεται ὑπό τόν ἀριθ. 2 καί τό ἐμπορεύεται ἐκεῖ καί

4) ὅτι ἡ νομοθεσία περί διπλωμάτων εὐρεσιτεχνίας στήν ἀνωτέρω ἀναφερθεῖσα χώρα παρέχει τό δικαίωμα στόν κάτοχο τοῦ διπλώματος εὐρεσιτεχνίας νά ἀντιτίθεται δικαστικῶς στήν διάθεση στό ἐμπόριο ἀπό ἄλλους τῶν προϊόντων, πού προστατεύονται ἀπό αὐτό τό δίπλωμα εὐρεσιτεχνίας, ἀκόμη κι ἄν τά ἐν λόγω προϊόντα εἶχαν νομίμως διατεθεῖ προηγουμένως στό ἐμπόριο σέ ἄλλο Κράτος μέλος ἀπό τόν κάτοχο τοῦ διπλώματος εὐρεσιτεχνίας ἤ μέ τήν ἄδειά του,

οἱ κανόνες πού περιέχονται στήν συνθήκη ΕΟΚ καί ἀφοροῦν τήν ἐλευθέρα κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων ἀντιτίθενται στήν ἄσκηση ἀπό τόν κάτοχο τοῦ διπλώματος εὐρεσιτεχνίας τοῦ δικαιώματος πού ἀναφέρεται ἀνωτέρω ὑπό τόν ἀριθ. 4, παρά τίς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 36;»

Ἡ ἐν λόγω διάταξη περί παραπομπῆς ἐπρωτοκολλήθη στήν γραμματεία τοῦ Δικαστηρίου στίς 15 Σεπτεμβρίου 1980.

Σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 20 τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν, στίς 21 Νοεμβρίου 1980 ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν Rolf Wägenbaur, νομικό σύμβουλο, ἐπικουρούμενο ἀπό τόν Thomas Van Rijn, μέλος τῆς νομικῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἐπιτροπῆς, στίς 2 Δεκεμβρίου 1980 ἡ Stephar BV, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν D. Den Hertog, δικηγόρο παρά τῶ Hoge Raad τῶν Κάτω Χωρῶν, στίς 4 Δεκεμβρίου 1980 ἡ γαλλική κυβέρνηση, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν Thierry Le Roy, στίς 11 Δεκεμβρίου 1980 ἡ κυβέρνηση τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τήν G. Dagtoglou τοῦ Treasury Solicitor's Department καί στίς 30 Δεκεμβρίου 1980 ἡ Merck & Co Inc., ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν T. Schaper, δικηγόρο Χάγης.

Τό Δικαστήριο, κατόπιν ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητοῦ δικαστοῦ καί μετ' ἀκρόαση τοῦ γενικοῦ εἰσαγγελέως, ἀπεφάσισε τήν ἔναρξη τῆς προφορικῆς διαδικασίας χωρίς προηγουμένη διεξαγωγή ἀποδείξεων, ἐζήτησε ὅμως ἀπό τήν Ἐπιτροπή νά προσκομίσει τό σύνολο τῶν ἐγγράφων πού εἶναι σχετικά μέ τό ἄρθρο 81 παράγραφος 1 τῆς εὐρωπαϊκῆς συμβάσεως περί διπλωμάτων εὐρεσιτεχνίας καί ἰδιαιτέρως τήν πρόταση τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας καί τά πρακτικά τῆς συνδιασκέψεως τοῦ Λουξεμβούργου περί τοῦ κοινοτικοῦ διπλώματος εὐρεσιτεχνίας.

II — Γραπτές παρατηρήσεις πού κατετέθησαν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου

Α — Παρατηρήσεις τῆς αἰτούσης στήν κυρία δίκη

Ἡ *αἰτοῦσα στήν κυρία δίκη* ἐξετάζει, κατ' ἀρχάς, τήν ὁλλανδική νομοθεσία, ἰδίως τό ἄρθρο 30 τοῦ ἐθνικοῦ νόμου περί διπλωμάτων εὐρεσιτεχνίας (Rijksoctrooiwet) καί τήν νομολογία τοῦ Hoge Raad, συνάγει δέ ἀπό αὐτά «ὅτι κατά τό ἐσωτερικό ὁλλανδικό δίκαιο ὁ δικαιοῦχος διπλώματος εὐρεσιτεχνίας δέν ἔχει ἀναλώσει τό δικαίωμά του διαθέτοντας τό προϊόν του στό ἐμπόριο σέ ἄλλη χώρα, ἄν κατέχει σ' αὐτή τήν χώρα παράλληλο δίπλωμα εὐρεσιτεχνίας καί ἄν, a fortiori, δέν δύναται νά λάβει δίπλωμα εὐρεσιτεχνίας σ' αὐτή τήν ἄλλη χώρα δυνάμει τῆς σχετικῆς νομοθεσίας πού ἰσχύει ἐκεῖ».

Περαιτέρω ἡ Merck ἐξετάζει τό ἰσχύον ἰταλικό ἐθνικό δίκαιο περί διπλωμάτων εὐρεσιτεχνίας. Ἀναφέρει, κατ' ἀρχάς, ὅτι τήν ἐποχή πού οἱ δύο ἐφευρέσεις τῆς Merck ἦταν δυνατόν νά ἀποτελέσουν ἀντικείμενο αἰτήσεων γιά χορήγηση διπλωμάτων εὐρεσιτεχνίας, τά φάρμακα στήν Ἰταλία δέν ἦταν δεκτικά προστασίας μέ διπλώματα εὐρεσιτεχνίας, μόνο δέ μετά τίς 20 Μαρτίου 1978 — ἡμερομηνία κατά τήν ὁποία ἐξεδόθη ἀπό τό ἰταλικό συνταγματικό δικαστήριο ἡ ἀπόφαση πού ἐκήρυξε ἀντισυνταγματικό τό ἄρθρο 14 πρώτη παράγραφος τοῦ ἰταλικοῦ νόμου περί διπλωμάτων εὐρεσιτεχνίας — δέν ἀποκλείονται πλέον τά φάρμακα καί οἱ μέθοδοι παρασκευῆς τους ἀπό τήν χορήγηση διπλωμάτων εὐρεσιτεχνίας στήν Ἰταλία. Ἀλλά, κατά τήν Merck, δέν εἶναι πλέον δυνατό νά λάβει δίπλωμα εὐρεσιτεχνίας γιά τό φάρμακο moduretic «λόγω ἐλλείψεως τῆς ἰδιότητος τοῦ νέου» τοῦ ἐν λόγω φαρμάκου. Ἀσφαλῶς ὑπάρχουν δύο ἰταλικά σχέδια μεταβατικῶν νόμων, οἱ ὁποῖοι θά ἐπέτρεπαν στήν Merck νά ζητήσει τήν χορήγηση διπλώματος εὐρεσιτεχνίας γιά τό φάρμακό της, ἀλλά τό ἐνδεχόμενο ὅτι ἡ Merck δύναται ἀκόμη νά λάβει ἰταλικά διπλώματα εὐρεσιτεχνίας «δέν ἔχει, ἐν τούτοις, καμμία σημασία γιά τήν παροῦσα διαδικασία, διότι τά διπλώματα αὐτά δέν δύνανται νά ἔχουν νομίμως ἀναδρομικά ἀποτελέσματα» καί διότι, ἐν πάση περιπτώσει, ἐφ' ὅσον ἡ Ἰταλία δέν ἔχει ἀκόμη θεσπίσει τόν μεταβατικό νόμο πού θά ἐπέτρεπε τήν προστασία τῶν ἐφευρέσεων τῆς Merck μέ διπλώματα εὐρεσιτεχνίας, θά δύναται ἐν τῶ μεταξύ, ἡ Stephar, νά εἰσάγει τά προϊόντα,

«Moduretic» άπό τήν Ἰταλία, ὅπου ἡ Merck τά ἐμπορεύεται χωρίς τήν προστασία διπλώματος εὑρεσιτεχνίας. Μετά άπό αὐτές τίς προεισαγωγικές παρατηρήσεις ἡ Merck ἐκθέτει σέ γενικές γραμμές τά ἐπιχειρήματά της, τά ὁποῖα ἀναφέρονται στήν ἑρμηνεία τοῦ ἄρθρου 36. Ἔτσι ἔχει τήν πρόθεση νά ἀποδείξει:

1) ὅτι ἡ δικαστική της ἐνέργεια κατά τῶν εἰσαγωγῶν τῆς Stephar εἶναι «δικαιολογημένη άπό λόγους προστασίας τῆς βιομηχανικῆς καί ἐμπορικῆς ἰδιοκτησίας» καί στηρίζεται:

   α) στήν διαφορά μεταξύ ὁλλανδικοῦ καί ἰταλικοῦ νόμου περί διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας ὡς πρός τήν δυνατότητα προστασίας τῶν φαρμάκων μέ διπλώματα εὑρεσιτεχνίας καί

   6) στό εἰδικό ἀντικείμενο τῶν δικαιωμάτων πού ἀντλεῖ άπό τά διπλώματα εὑρεσιτεχνίας, τά ὁποῖα κατέχει στίς Κάτω Χῶρες·

2) ὅτι ἡ ἐν λόγω δικαστική ἐνέργεια δέν συνιστᾶ μέσο αὐθαιρέτου διακρίσεως οὔτε συγκεκαλυμμένο περιορισμό τοῦ ἐμπορίου μεταξύ τῶν Κρατῶν μελῶν.

1. α) Ἡ διαφορά μεταξύ ὁλλανδικοῦ καί ἰταλικοῦ νόμου περί διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας ὡς πρός τήν δυνατότητα προστασίας τῶν φαρμάκων μέ διπλώματα εὑρεσιτεχνίας

Ἡ Merck στηρίζεται στήν 8η σκέψη τῆς άποφάσεως τῆς 20ῆς Φεβρουαρίου 1979, ὑπόθεση Rewe 120/78 (Jurispr. 1979, σ. 649, στήν σκέψη 6 τῆς άποφάσεως τῆς 26ης Ἰουνίου 1980, ὑπόθεση 788/79 Gilli (μή δημοσιευθεῖσα ἀκόμη στήν Συλλογή) καθώς καί στήν «ἀνακοίνωση τῆς Ἐπιτροπῆς» περί τῶν συνεπειῶν τῆς άποφάσεως πού ἐξέδωσε τό Δικαστήριο τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων στίς 20 Φεβρουαρίου 1979, στήν ὑπόθεση 120/78 (Cassis de Dijon) (PB τῆς 3ης Ὀκτωβρίου 1980 C 256/2) γιά νά ἰσχυρισθεῖ ὅτι, κατά τό Δικαστήριο, τά ἐμπόδια πού προκύπτουν άπό διαφορές μεταξύ ἐμπορικῶν καί τεχνικῶν ρυθμίσεων, πρέπει νά γίνουν δεκτά ἄν οἱ ἐν λόγω ρυθμίσεις εἶναι ἀπαραίτητες πρός ἱκανοποίηση ἐπιτακτικῶν ἀναγκῶν. Ἡ νομολογία αὐτή τοῦ Δικαστηρίου ἔχει ἐφαρμογή «ἄν ὄχι άπ' εὐθείας, ἐν πάση περιπτώσει, τουλάχιστον κατ' ἀναλογία, στίς διαφορές μεταξύ τῶν νόμων περί διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας τῶν Κρατῶν μελῶν». Δεδομένου, ὅμως, ὅτι τό δικαίωμα εὑρεσιτεχνίας ἀποτελεῖ τμῆμα τῆς βιομηχανικῆς καί ἐμπορικῆς ἰδιοκτησίας, ἡ προστασία τῶν ὁποίων ἀναφέρεται ρητῶς στό ἄρθρο 36, δέν πρέπει νά ὑπόκειται σέ αὐστηρότερα κριτήρια άπό τά κριτήρια τῆς δικαιοσύνης καί τῆς ἀναλογικότητος «τά ὁποῖα δυνάμει ἑνός ἀγράφου «rule of reason » ἐφαρμόζονται σέ τομεῖς πού δέν ἀναφέρονται στό ἄρθρο 36, ὅπως πχ. στούς τομεῖς τῆς ἀποτελεσματικότητος τῶν φορολογικῶν ἐλέγχων καί τῆς προστασίας τῶν καταναλωτῶν». «Ἔτσι, ἐπισημαίνοντας ὅτι στήν ἀπόφαση τῆς 16ης Δεκεμβρίου 1980, ἡ ὑπόθεση 27/80 Fietje (μή δημοσιευθεῖσα ἀκόμη στήν Συλλογή) τό Δικαστήριο ἔκρινε ὅτι ἐνδέχεται νά εἶναι ἀπαραίτητη, γιά τήν ἀποτελεσματική προστασία τῶν καταναλωτῶν, ἡ υἱοθέτηση μέτρων πού ἀποτελοῦν παρέκκλιση ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 30, ἡ Merck ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἐν λόγω νομολογία πρέπει νά ἐφαρμοσθεῖ στήν παροῦσα ὑπόθεση κατά τήν ὁποία ὑπάρχει «6εβαία ἀναγκαιότης» ἐξασφαλίσεως μιᾶς «ἀποτελεσματικῆς προστασίας» τῆς βιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας, πολύ περισσότερο γιά τό λόγο ὅτι αὐτή ἀναφέρεται ρητῶς στό ἄρθρο 36.

Ἡ Merck ἔχει τήν πρόθεση νά ἀποδείξει ὅτι ἡ διαφορά μεταξύ ἰταλικῆς καί ὁλλανδικῆς νομοθεσίας, τήν ὁποία ἐπικαλεῖται εἶναι ἀναγκαία γιά νά ἱκανοποιήσει ἐπιτακτικές ἀνάγκες ἤ γιά νά ἐξασφαλίσει τήν ἀποτελεσματική προστασία τῆς βιομηχανικῆς καί ἐμπορικῆς ἰδιοκτησίας. Κατά συνέπεια, ἡ διαφορά αὐτή ἀνταποκρίνεται στά κριτήρια πού ἔκανε δεκτά τό Δικαστήριο στίς προαναφερθεῖσες ὑποθέσεις. Ἡ Merck ἔχει ἐπίσης τήν πρόθεση νά ἀποδείξει, στηριζο-

μένη στήν ἀνακοίνωση τῆς Ἐπιτροπῆς (ἡ ὁποία ἀνεφέρθη ἀνωτέρω), ὅτι στήν προκειμένη περίπτωση δέν πρέπει οἱ Κάτω Χῶρες νά λάβουν ὑπ' ὄψη τους τήν ἰταλική νομοθεσία, ἀλλά, ἀντιθέτως μάλιστα, ὁ ἰταλός νομοθέτης πρέπει νά λάβει ὑπ' ὄψη τά κριτήρια γιά τήν προστασία τῶν διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας στίς Κάτω Χῶρες, δεδομένου ὅτι τά κριτήρια αὐτά ἰσχύουν σέ ὅλα τά ἄλλα Κράτη μέλη καί ὅτι στήν ἰταλική νομοθεσία περί διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας, τουλάχιστον ὅσον ἀφορᾶ τά φάρμακα καί τίς μεθόδους παρασκευῆς τους, δέν εἶναι ἁπλῶς ἀνεπαρκῆ ἀλλά ἀνύπαρκτα τά μέσα γιά τήν πραγμάτωση τοῦ σκοποῦ στόν ὁποῖο ἀποβλέπει ὁ νόμος, δηλαδή τήν προστασία τῶν διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας. Κατά συνέπεια, «ἡ διαφορά πού ὑπάρχει ἐν προκειμένω στόν ὁλλανδικό νόμο, εἶναι «ἀπαραίτητη» καί «ὄχι ὑπερβολική», ἐξυπηρετεῖ γενικό συμφέρον, ἀρκετά ἐπιτακτικό γιά νά δικαιολογήσει σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 36, ἐξαίρεση ἀπό τίς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 30, ὅπως εἶναι καί οὐσιώδης ἤ συνιστᾶ «τό πλέον κατάλληλο μέσο» γιά τήν ἐξασφάλιση τῆς προστασίας τῶν διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας. Πρός ὑποστήριξη τῆς ἀπόψεως αὐτῆς, ἡ Merck ἀναλύει ἐκτεταμένως τίς αἰτιολογικές σκέψεις πού ἀνέπτυξε τό ἰταλικό συνταγματικό δικαστήριο στήν ἀπόφασή του τῆς 20ῆς Μαρτίου 1978. Θεωρεῖ ὅτι οἱ ἐν λόγω σκέψεις «ἰσοδυναμοῦν κατ' οὐσίαν μέ τήν ἄποψη ὅτι ὁ ἰταλός νομοθέτης ὑπέπεσε σέ παράλειψη· ὅτι, σύμφωνα μέ τίς σύγχρονες ἀντιλήψεις, ἡ μή δυνατότης προστασίας τῶν φαρμάκων μέ διπλώματα εὑρεσιτεχνίας δέν ἔχει καμμία λογική βάση, ὅτι δέν συμβιβάζεται μέ διάφορες συνταγματικές ἀρχές, μεταξύ τῶν ὁποίων εἶναι ἡ ὑποχρέωση πού ἐπιβάλλεται στό κράτος νά προωθεῖ τήν ἐπιστημονική καί τεχνική ἔρευνα καί οὔτε συμβιβάζεται μέ τίς σχέσεις πού διατηρεῖ ἡ Ἰταλία μέ τά ἄλλα Κράτη μέλη τῆς ΕΟΚ».

Ἡ Merck ὑπογραμμίζει, ὡς πρός αὐτό, ὅτι τό ἀσυμβίβαστο πρός τίς διάφορες συνταγματικές ἀρχές ἀπορρέει κάθε φορά ἀπό μία καί τήν αὐτή ἀδικία: «τήν ἔλλειψη ἀνταμοιβῆς τοῦ ἐφευρέτου γιά νά ἀντισταθμίσει τίς δαπάνες τῆς ἔρευνας». Τέλος, ἀπό τίς σκέψεις τοῦ ἰταλικοῦ συνταγματικοῦ δικαστηρίου, συνάγει ὁρισμένες ἀρχές:

— στήν προκειμένη περίπτωση καί γιά τήν καλή λειτουργία τῆς κοινῆς ἀγορᾶς, ἡ Ἰταλία πρέπει νά λάβει ὑπ' ὄψη «τά ἔννομα συμφέροντα τῶν ἄλλων Κρατῶν μελῶν»·

— μιά τέτοια συμπεριφορά εἶναι σύμφωνη πρός τούς κανόνες ἐναρμονίσεως, ὅπως αὐτή ἐπιδιώκεται μέσω τοῦ μέλλοντος κοινοτικοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπεξεργασία ἔγινε ἀπό τήν σύμβαση τοῦ Λουξεμβούργου τοῦ 1975·

— ἡ μή δυνατότης προστασίας μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας στήν Ἰταλία εἶναι δυσανάλογη·

— ἀντιθέτως, ὁ νόμος περί διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας στίς Κάτω Χῶρες, ὅπως καί ἡ αἴτηση τῆς Merck πού στηρίζεται σ' αὐτόν, δέν συμβιβάζονται πρός τήν ἀρχή τῆς ἀναλογικότητος·

— συνεπῶς, ἡ διαφορά μεταξύ τῶν δύο ἐθνικῶν νομοθεσιῶν, γιά τίς ὁποῖες πρόκειται, πρέπει νά γίνει δεκτή γιατί εἶναι «ἀπαραίτητη» γιά τήν ἱκανοποίηση «ἐπιτακτικῶν ἀναγκῶν» ἤ γιά τήν ἐξασφάλιση «ἀποτελεσματικῆς προστασίας» τῆς βιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας·

— ὡς ἐκ τούτου, ἡ δικαστική ἐνέργεια τῆς Merck εἶναι «ἁρμόζουσα» καί «ὄχι ὑπερβολική» εἶναι «οὐσιώδης» πρός ἐξασφάλιση τῆς προστασίας τῶν διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας τῆς Merck καί δικαιολογεῖ ἐξαίρεση ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων.

1. 6) Τό εἰδικό ἀντικείμενο τῆς βιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας στόν τομέα τῶν διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας

Ἡ Merck ἀναφέρει, κατ' ἀρχάς, ὡς πρός τό θέμα αὐτό, ὅτι, κατά τό Hoge Raad, ἡ

ἄποψη τῆς ἀναλώσεως τῶν δικαιωμάτων μετά ἀπό τήν ἐμπορία στό ἐξωτερικό (δηλαδή ἐκτός τῶν Κάτω Χωρῶν) τοῦ προϊόντος τοῦ δικαιούχου εὑρεσιτεχνίας

«δέν δύναται νά γίνει ἀποδεκτή οὔτε αὐτή, λόγω τοῦ ὅτι χωρίς ἄλλη κατάργηση, θά ὡδήγει σέ ἀπαράδεκτες συνέπειες, τίς ὁποῖες θεβαίως, δέν ἠθέλησε ὁ νομοθέτης».

Κατά τήν Merck αὐτό ἰσχύει a fortiori σέ μία περίπτωση ὅπως ἡ παροῦσα ὅπου, ὄχι μόνο ὁ δικαιοῦχος τῆς εὑρεσιτεχνίας δέν διαθέτει ἕνα δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας στήν χώρα ἐξαγωγῆς, ἀλλά ἐπί πλέον, ἡ κατάσταση αὐτή προκύπτει ἀπό τό γεγονός ὅτι, σ' αὐτή τήν χώρα, δέν εἶναι νομίμως δυνατή ἡ ἀπόκτηση διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας γιά τό ἐν λόγω προϊόν. Ἡ Merck διερωτᾶται ἄν τό ἀποτέλεσμα αὐτό, πού ἐχαρακτηρίσθη ἀπό τό Hoge Raad ὡς ἀπαράδεκτο, πρέπει νά γίνει ἀποδεκτό θάσει τοῦ ὅτι ἡ χώρα ἐξαγωγῆς εἶναι Κράτος μέλος καί παρά τό γεγονός ὅτι ἡ μή δυνατότης προστασίας τοῦ προϊόντος μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας εἶναι ἀσυμβίβαστη πρός τό ἴδιο τό σύνταγμα αὐτοῦ τοῦ Κράτους μέλους. Βεβαίως, ἕνα τέτοιο συμπέρασμα δύναται νά συναχθεῖ ἀπό τό γράμμα τοῦ σημείου 1 τοῦ διατακτικοῦ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Δικαστηρίου τῆς 31ης Ὀκτωβρίου 1974, ὑπόθεση 15/74 Centrafarm (Jurispr. 1974 σ. 1147), ἀλλά ἡ Merck θέλει νά ὑπογραμμίσει ὅτι, παρ' ὅλο ὅτι τό ἐν λόγω διατακτικό ἀναφέρει ἁπλῶς «διατίθενται στό ἐμπόριο σέ ἄλλο Κράτος μέλος» χωρίς νά προσθέτει τόν περιορισμό «ἐκεῖ ὅπου ὁ δικαιοῦχος τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας κατέχει παράλληλο δικαίωμα», ἡ ἀπόφαση αὐτή περιορίζεται στίς περιπτώσεις τῶν παραλλήλων διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας, δεδομένου ὅτι ἀναφέρεται στά ἐρωτήματα πού ὑπέβαλε τό Hoge Raad, στά ὁποῖα περιλαμβάνεται ὁ ἐν λόγω περιορισμός.

Πρός ὑποστήριξη τῆς ἀπόψεώς της ἡ Merck ἀναλύει τό σκεπτικό τῆς ἀποφάσεως τοῦ Δικαστηρίου, στηριζομένη δέ στίς σκέψεις 9, 10, 11 καί 12 ὑποστηρίζει ὅτι «ὅσον ἀφορᾶ τά προϊόντα πού προέρχονται ἀπό τόν ἴδιο τόν δικαιοῦχο τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας, τά ἐπιχειρήματα τοῦ Δικαστηρίου, συνεπῶς, ἰσχύουν στήν περίπτωση τῶν παραλλήλων διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας καί, κατά συνέπεια, εἶναι θάσιμη ἡ ὑπόθεση ὅτι τό Δικαστήριο δέν εἶχε τήν πρόθεση νά ἀποφανθεῖ παρά μόνο γιά τήν περίπτωση αὐτή». Ἐξ ἄλλου, μόνο σ' αὐτή τήν περίπτωση τά ἐν λόγω ἐπιχειρήματα συμφωνοῦν λογικῶς μέ τό εἰδικό ἀντικείμενο τῶν διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας, τό ὁποῖο ὁρίζεται ἀπό τό Δικαστήριο στήν σκέψη 9 καί τό ὁποῖο εἶναι «ἰδίως, νά ἐξασφαλίσει στόν δικαιοῦχο, γιά νά ἀνταμείψει τήν δημιουργική προσπάθεια τοῦ ἐφευρέτου, τό ἀποκλειστικό δικαίωμα νά χρησιμοποιεῖ μιά ἐφεύρεση ...», ἐνῶ ἡ παραδοχή τῆς ἀπόψεως τῆς ἀναλώσεως τῶν δικαιωμάτων στήν περίπτωση πού δέν ὑπάρχει ἡ δυνατότης λήψεως παραλλήλων διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας, εἶναι ἀσυμβίβαστη πρός τόν ὁρισμό αὐτό.

Πρός ὑποστήριξη τῆς ἐν λόγω ἀπόψεως πρέπει ἐπίσης νά προστεθεῖ τό γεγονός ὅτι τό Δικαστήριο ἀφιερώνει δύο σκέψεις στήν μελέτη τῆς δυνατότητος πραγματικῆς ὑπάρξεως παραλλήλων διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας. Κατά τήν Merck, οἱ σκέψεις αὐτές «θά ἦταν τελείως ἄσκοπες, ἄν ἡ ὕπαρξη ἤ ἡ μή ὕπαρξη παραλλήλων διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας δέν ἦταν σημαντικό στοιχεῖο γιά τήν ἀπόφαση τοῦ Δικαστηρίου». Τέλος, ἡ Merck θεωρεῖ ὅτι πρέπει ἐπίσης νά ἀποδοθεῖ σημασία στό γεγονός ὅτι ἡ ἀπόφαση ἐδημοσιεύθη ὑπό τόν τίτλο «παράλληλα διπλώματα εὑρεσιτεχνίας» στό Jurisprudence (Συλλογή) τοῦ Δικαστηρίου.

Ἐν συνεχεία, ἡ Merck ἐξετάζει τό σύνολο τῆς νομολογίας τοῦ Δικαστηρίου στόν τομέα τῆς ἐμπορικῆς καί θιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας, τήν ὁποία ὑποδιαιρεῖ σέ τέσσερις κατηγορίες. Ἡ πρώτη καί ἡ δευτέρα κατηγορία, πού ἀφοροῦν ἀντίστοιχα «τά ἐθνικά δίκαια περί σημάτων, τά ὁποῖα ἔχουν τό στοιχεῖο πού ἀποκαλεῖται κοινή καταγωγή» καί «τήν ἐπίκληση τῆς ἐμπορικῆς καί θιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας πρός παρεμπόδιση τῆς εἰσαγωγῆς προϊόντος πού προέρχεται ἀπό ἄλλο Κράτος μέλος», ὅπου διετέθη στό ἐμπόριο ἀπό τρίτους ἀνεξαρτήτους ἀνταγωνιστές, δέν ἔχουν καμμία σημασία γιά τήν προκειμένη ὑπόθεση. Ἡ Merck τονίζει ἁπλῶς ὅτι ὁ γενικός εἰσαγγελεύς Roemer στίς προτάσεις του στήν ὑπόθεση 24/67 Parke Davis ἐθεώρησε ὅτι τό

περιεχόμενο τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας συνίσταται στήν «δικαία ἀνταμοιβή τῶν δαπανῶν».

Ἀντιθέτως, οἱ ἀποφάσεις πού ἔχει ἐκδώσει τό Δικαστήριο σέ θέματα πού ἀφοροῦν τά δικαιώματα τοῦ δημιουργοῦ, ἔχουν μεγάλη σημασία γιά τήν παροῦσα ὑπόθεση. Κατά πρῶτον, λοιπόν, τό Δικαστήριο ἔκρινε στήν ἀπόφαση τῆς 8ης Ἰουνίου 1971, ὑπόθεση 78/80, DGG κατά Metro (Jurispr. 1971, σ. 487), ὅτι τό γεγονός ὅτι ἡ DGG ἀντετάχθη σέ παράλληλη εἰσαγωγή δίσκων ἀπό τήν Γαλλία στήν Γερμανία, γιά τόν μόνο λόγο ὅτι αὐτή ἡ θέση σέ κυκλοφορία δέν ἔλαβε χώρα στό γερμανικό ἔδαφος, ἦταν ἀντίθετο πρός τούς κανόνες πού προβλέπουν τήν ἐλεύθερα κυκλοφορία τῶν προϊόντων στό ἐσωτερικό τῆς κοινῆς ἀγορᾶς. Ἡ Merck, ὅμως, ἀντιτίθεται στίς παράλληλες εἰσαγωγές τῆς Stephar ὄχι μόνο γιά τόν λόγο ὅτι τά προϊόντα διατίθενται στήν Ἰταλία, ἀλλά «ἐπί πλέον καί πάνω ἀπό ὅλα» γιατί ἡ Merck δέν δύναται νά ἀποκτήσει διπλώματα εὑρεσιτεχνίας γιά τά ἐν λόγω προϊόντα στήν Ἰταλία.

Ἀκολούθως, συνάγεται ἐμμέσως ἀπό τήν ἀπόφαση τῆς 18ης Μαρτίου 1980, ὑπόθεση 62/79, Coditel (Jurispr. 1980 σ. 881), ὅτι εἶναι δύσκολο νά θεωρηθεῖ ὅτι τό δικαίωμα τοῦ δημιουργοῦ, πού ἀφορᾶ ἕνα βιβλίο ἤ ἕνα δίσκο, ἀναλώνεται «μέ τήν πώληση σέ μία χώρα, ὅπου ἀπαγορεύεται ἀπό τόν νόμο ἡ προστασία τῶν δικαιωμάτων τοῦ δημιουργοῦ καί ὅπου τό ἔργο πρέπει, ἐπομένως, νά πωλεῖται σέ τιμές ἀνταγωνιστικές σέ σχέση μέ τίς τιμές τῶν πειρατικῶν ἐκδόσεων».

Τέλος, δεδομένου ὅτι, ὅταν κατετέθησαν οἱ γραπτές παρατηρήσεις, τό Δικαστήριο δέν εἶχε ἀκόμη ἀποφανθεῖ ἐπί τῶν ἑνωθεισῶν ὑποθέσεων 55 καί 57/80 GEMA, ἡ Merck ἀναφέρει τίς προτάσεις τῆς 11ης Νοεμβρίου 1980, στίς ὁποῖες ὁ γενικός εἰσαγγελεύς J. P. Warner εἶπε ὅτι «δέν δύναται νά ὑπάρχει ἀνάλωση δικαιώματος ἐκεῖ ὅπου δέν ὑπάρχει δικαίωμα». Ἡ τετάρτη κατηγορία ἀποφάσεων τοῦ Δικαστηρίου πού ἀφορᾶ τίς διαδικασίες, στίς ὁποῖες ἔγινε ἐπίκληση τῶν δικαιωμάτων ἐπί τοῦ σήματος, προκειμένου νά ἐμποδισθοῦν παράλληλες εἰσαγωγές, ἰδιαιτέρως δέ ἡ ἀπόφαση τῆς 10ης Ὀκτωβρίου 1978, ὑπόθεση 3/78, Centrafarm (Jurispr. 1978), ἐπιτρέπει τήν ἀνεύρεση σημαντικῆς κατευθύνσεως πρός ἐπίλυση τῆς παρούσης διαφορᾶς. Στήν ὑπόθεση 3/78 τό Δικαστήριο ἐθεώρησε ὅτι δύναται νά εἶναι θεμιτή γιά τόν κατασκευαστή ἑνός προϊόντος, ἡ χρησιμοποίηση σέ διάφορα Κράτη μέλη διαφορετικῶν σημάτων γιά τό ἴδιο τό προϊόν, ἰδίως ἄν τό σῆμα, ὑπό τό ὁποῖο τό προϊόν ἔχει ἤδη διατεθεῖ στό ἐμπόριο σέ ἕνα ἀπό τά Κράτη μέλη, «δέν δύναται νά χρησιμοποιηθεῖ νομίμως σέ ἄλλο Κράτος μέλος κατά τήν μεταγενεστέρα διοχέτευση τοῦ προϊόντος στήν ἀγορά τοῦ ἐν λόγω ἄλλου Κράτους μέλους». Ἐδέχθη, κατά συνέπεια, ὅτι εἶναι δικαιολογημένη, κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 36, ἡ ἐπίκληση ἀπό τόν δικαιοῦχο ἑνός σήματος, τοῦ ὁλλανδικοῦ του σήματος, γιά νά ἀντιταχθεῖ σέ παράλληλες εἰσαγωγές πού προέρχονται ἀπό μία χώρα, στήν ὁποία ὁ δικαιοῦχος τοῦ σήματος δέν ἠδυνήθη νά ἀποκτήσει νομίμως τό δικαίωμα χρησιμοποιήσεως τοῦ σήματος αὐτοῦ. Ἡ Merck ὑποστηρίζει, ἐπίσης, ὅτι πρέπει, «κατ' ἀρχήν νά δύναται νά ἐπικαλεῖται τά ὁλλανδικά διπλώματα εὑρεσιτεχνίας, γιά νά ἀντιτίθεται στίς παράλληλες εἰσαγωγές τῆς Stephar πού προέρχονται ἀπό μία χώρα, στήν ὁποία ἡ Merck δέν ἠδυνήθη νά λάβει κατά νόμο διπλώματα εὑρεσιτεχνίας» καί καταλήγει ὅτι ἡ δικαστική της ἐνέργεια δικαιολογεῖται, διότι δέν δύναται νά λάβει παράλληλα διπλώματα στήν Ἰταλία. Κατά συνέπεια, μόνο τό γεγονός ὅτι τά προϊόντα ἔχουν διατεθεῖ στήν Ἰταλία ἀπό τήν ἴδια τήν Merck, δέν ἀρκεῖ γιά τήν ἀνάλωση τοῦ δικαιώματος εὑρεσιτεχνίας.

Ἀλλά ἐκτός ἀπό τήν νομολογία τοῦ ὁλλανδικοῦ ἀκυρωτικοῦ δικαστηρίου, οἱ ἐθνικές νομοθεσίες περί διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας ὅπως καί ἡ νομική ἐπιστήμη, κυρίως ἡ βρετανική, ἀπορρίπτουν τήν ἄποψη τῆς ἀναλώσεως τῶν δικαιωμάτων, ὅταν τό φάρμακο διατίθεται σέ ἄλλο Κράτος μέλος ὅπου δέν ὑπάρχει προστασία μέ διπλώματα εὑρεσιτεχνίας. Τέλος, τό ἄρθρο 81 τῆς συμβάσεως γιά τό κοινοτικό δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας θέτει, βεβαίως, τήν ἀρχή τῆς ἀναλώσεως τῶν δικαιωμάτων στά Κράτη μέλη, ὅταν τό προϊόν ἔχει διατεθεῖ στό ἐμπόριο ἐντός ἑνός ἀπό τά Κράτη μέλη ἀπό τόν δικαιοῦχο τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας ἤ μέ τήν ρητή του συγκατάθεση ἀλλά διευκρινίζει: «ἐκτός ἄν ὑπάρχουν λόγοι πού θά ἐδικαιολόγουν, συμφώνως μέ τούς κανόνες τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου, τήν ἐπέκταση σέ τέτοιες ἐνέργειες τῶν δικαιωμάτων πού παρέχει τό δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας». Κατά τήν Merck, λοιπόν, «δέν δύναται κανείς νά φαντασθεῖ σαφεστέρα δικαιολογία ἀπό τήν περίπτωση κατά τήν ὁποία ἕνα Κράτος μέλος — σέ ἀντίθεση πρός τό ἴδιο του τό σύνταγμα — ἀπαγορεύει νομοθετικῶς τήν χορήγηση διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας».

2. Αὐθαίρετη διάκριση ἤ συγκεκαλυμμένοι περιορισμοί τοῦ ἐμπορίου μεταξύ τῶν Κρατῶν μελῶν

Ὑπό τό πρῖσμα αὐτό, πρέπει νά ἐξετασθεῖ τό ἐρώτημα ἄν ἡ Merck ἠμέλησε νά ὑποβάλει αἰτήσεις γιά χορήγηση διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας στήν Ἰταλία στό πλαίσιο πρακτικῆς, πού ἠκολούθησε πρός τόν σκοπό τεχνητῆς στεγανοποιήσεως τῶν ἀγορῶν. Ἡ Merck «θεωρεῖ ὅτι δύναται νά ἀρκεσθεῖ ἐδῶ στό νά ἀρνηθεῖ τήν ὕπαρξη τέτοιου θέματος: ὁ μόνος λόγος γιά τόν ὁποῖο ἠμέλησε νά ὑποβάλει τίς σχετικές αἰτήσεις εἶναι ὅτι ἐγνώριζε καί ἐκείνη ὅτι τά φάρμακα καί οἱ μέθοδοι παρασκευῆς τους δέν ἦταν δεκτικά προστασίας μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας στήν Ἰταλία».

Ἐν συμπεράσματι, ἡ Merck, ἔχει τήν γνώμη ὅτι ἡ ἀπάντηση στό ἐρώτημα πού ὑπεβλήθη στό Δικαστήριο πρέπει νά εἶναι ἀρνητική.

Β — Γραπτές παρατηρήσεις τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως

Ἡ *γαλλική κυβέρνηση* προβάλλει σειρά ἐπιχειρημάτων, τά ὁποῖα σέ γενικές γραμμές, συμφωνοῦν μέ τά ἐπιχειρήματα τῆς Merck. Ἡ γαλλική κυβέρνηση, θεωρώντας ὅτι ἡ νομολογία Centrafarm κατά Sterling Drug ἀφορᾶ περίπτωση διάφορη ἀπό τήν προκειμένη, στηρίζεται ἐπίσης στήν ὑπόθεση 3/78 γιά νά ὑποστηρίξει ὅτι στήν ἐν λόγω ἀπόφαση τό Δικαστήριο ἀνεγνώρισε τήν ὕπαρξη ἐξαιρετικῶν περιστάσεων καί ἀνεφέρθη, προκειμένου νά τίς ἐκτιμήσει, στήν οὐσιώδη λειτουργία τοῦ δικαιώματος γιά τό ὁποῖο πρόκειται. Ἡ παροῦσα ὑπόθεση, λοιπόν, ἐμπίπτει στό πλαίσιο ἐξαιρετικῶν περιστάσεων πού πρέπει, ἑπομένως, νά ἐκτιμηθοῦν σέ σχέση μέ τήν λειτουργία τοῦ δικαιώματος εὑρεσιτεχνίας, λειτουργία, ἡ ὁποία ὡρίσθη ἀπό τό Δικαστήριο στήν σκέψη 9 τῆς ἀποφάσεως Centrafarm κατά Sterling Drug καί ἡ ὁποία συνίσταται βασικά στήν ἀνταμοιβή τῆς δημιουργικῆς προσπαθείας τοῦ ἐφευρέτου. Ἡ ἑταιρία, ἡ ὁποία ἔκανε τήν ἐφεύρεση, δέν λαμβάνει στήν Ἰταλία τήν ἀνταμοιβή αὐτή τῆς δημιουργικῆς της προσπαθείας, δεδομένου ὅτι ὑπόκειται στόν ἀνταγωνισμό ἄλλων ἑταιριῶν πού δέν ἔχουν νά ἀποσβέσουν ἔξοδα ἐρευνῶν. Ἔτσι, ἄν τά προϊόντα, πού ἐτέθησαν σέ κυκλοφορία στήν Ἰταλία ὑπό αὐτές τίς συνθῆκες ἀνταγωνισμοῦ, εἰσχωροῦσαν στό ἔδαφος κρατῶν, στά ὁποῖα ἔχει λάβει διπλώματα εὑρεσιτεχνίας, θά ἐστερεῖτο καί σ' αὐτά τά κράτη τῆς ἀνταμοιβῆς τῆς δημιουργικῆς της προσπαθείας. Ἡ λύση, λοιπόν, δέν θά ἦταν σύμφωνη πρός τήν «οὐσιώδη λειτουργία τοῦ δικαιώματος εὑρεσιτεχνίας».

Ἐπί πλέον, τό Δικαστήριο ἐδέχθη παρεκκλίσεις ἀπό τήν ἐλευθέρα κυκλοφορία τῶν προϊόντων, τά ὁποῖα ἀποτελοῦν ἀντικείμενο δικαιωμάτων βιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας, λόγω τῶν προσωρινῶν διαφορῶν μεταξύ τῶν νομοθεσιῶν. Πρίν, ὅμως γίνουν αἰσθητές οἱ συνέπειες τῆς ἐναρμονίσεως —

λόγω ἐφαρμογῆς τῆς συμβάσεως περί τοῦ εὐρωπαϊκοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας — ἐνδιαφέρει, κατά τήν γνώμη τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, νά μή νοθευθοῦν οἱ προϋποθέσεις πραγματοποιήσεως τῆς ἐναρμονίσεως αὐτῆς, διότι «ἡ μερική προσβολή πού δύναται νά ἐπιφέρει κανείς στό περιεχόμενο τοῦ ἀποκλειστικοῦ δικαιώματος, τό ὁποῖο παρέχεται μέ τά διπλώματα εὑρεσιτεχνίας γιά τά φάρμακα σέ ἄλλες χῶρες τῆς Κοινότητος ἐκτός ἀπό τήν Ἰταλία, ἔχει σοβαρές συνέπειες ἐπί τῶν συνθηκῶν ἀνταγωνισμοῦ στήν εὐρωπαϊκή βιομηχανία φαρμάκων». Πράγματι, ἡ ἰταλική φαρμακοβιομηχανία, ἐξ αἰτίας αὐτοῦ, ἀφ' ἑνός, εὐνοεῖται, ἐφ' ὅσον, ἔχει τή δυνατότητα νά κατακτήσει εὔκολα τίς ἐξωτερικές ἀγορές, ἀφ' ἑτέρου, μειονεκτεῖ, διότι δέν ἔχει τήν συγκατάθεση οὔτε μάλιστα τήν τεχνολογική βοήθεια, τοῦ δικαιούχου τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας γιά τήν παρασκευή φαρμάκων, τά ὁποῖα στήν Ἰταλία δέν εἶναι δεκτικά προστασίας, μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας. Στήν περίπτωση αὐτή, ἐνδέχεται οἱ κοινοτικές ἐπιχειρήσεις νά μή συνιστοῦν θυγατρικές ἑταιρίες στήν Ἰταλία ἤ νά ἀρνοῦνται νά συνάπτουν μέ ἰταλούς συνεργάτες συμβάσεις πού συνεπάγονται μεταφορά τεχνολογίας ἤ εἰδικῶν τεχνικῶν γνώσεων (know-how), γεγονός πού ἔχει σοβαρές συνέπειες τόσο στήν ἐλευθέρα κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων, ὅσο καί στήν ἄσκηση ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ στό ἐσωτερικό τῆς Κοινότητος, ἐνῶ οἱ ἐνέργειες αὐτές δέν εἶναι τυπικῶς ἀντίθετες πρός τό ἄρθρο 85 τῆς συνθήκης ΕΟΚ.

Τέλος, ἡ γαλλική κυβέρνηση ἐπικαλεῖται τίς ἐργασίες τῆς συνδιασκέψεως τοῦ Λουξεμβούργου περί τοῦ εὐρωπαϊκοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας, κατά τήν ὁποία συνεζητήθη ἐπί πολύ τό ἄρθρο 81 πρώτη παράγραφος, ἰδίως δέ ἡ περίπτωση τῆς παρούσης ὑποθέσεως. Τό σημερινό κείμενο τοῦ ἄρθρου 81 πρώτη παράγραφος καί ἰδίως τό τελευταῖο της ἑδάφιο, προέκυψε ἀπό πρόταση τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας, ἡ ὁποία συνεκέντρωσε τήν γενική ἀποδοχή, ἰδιαιτέρως δέ τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπως μαρτυροῦν καί τά πρακτικά τῶν ἐργασιῶν. Ἑπομένως, κατά τήν γνώμη τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, ἔχει γίνει δεκτό ὅτι «ἡ περίπτωση γιά τήν ὁποία πρέπει νά ἀποφανθεῖ σήμερα τό Δικαστήριο ἀποτελεῖ ἐξαιρετική περίπτωση πού ἐπιτρέπει παρέκκλιση ἀπό τόν κανόνα πού καθόρισε ἡ ἀπόφαση Centraferm κατά Sterling Drug». Ἐξ ἄλλου, ἡ συμφωνία, ὡς πρός τήν διατύπωση τοῦ ἄρθρου 81 πρώτη παράγραφος εἶναι ἡ αἰτία, γιά τήν ὁποία ἡ ὁλομέλεια τῆς ἐπιτροπῆς παρητήθη ὁμοφώνως ἀπό τήν υἱοθέτηση πρωτοκόλλου περί τῆς μή ταυτοχρόνου ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων, τό ὁποῖο ἀφορᾶ τήν ἀνάλωση τῶν δικαιωμάτων πού συνδέονται μέ τά κοινοτικά καί ἐθνικά διπλώματα εὑρεσιτεχνίας.

Κατά συνέπεια, ἡ γαλλική κυβέρνηση διατυπώνει τήν γνώμη σύμφωνα μέ τήν ὁποία «τό κοινοτικό δίκαιο, λόγω τοῦ ἄρθρου 36, δέν ἐμποδίζει τόν κάτοχο διπλώματος εὑρεσιτεχνίας σ' ἕνα Κράτος μέλος νά ἀντιτίθεται, σύμφωνα μέ τήν ἰσχύουσα ἐθνική νομοθεσία, στήν διάθεση στό ἐμπόριο ἐντός τοῦ κράτους αὐτοῦ ἀπό τρίτους, ἐκτός ἀπό τόν ἴδιο, τῶν προϊόντων πού προστατεύονται ἀπό τό ἐν λόγω δίπλωμα, ὅταν τά προϊόντα αὐτά κατεσκευάσθησαν καί διετέθησαν στό ἐμπόριο ἀπό τόν ἴδιο σέ ἄλλο Κράτος μέλος, τό ἐθνικό δίκαιο τοῦ ὁποίου δέν ἐπιτρέπει τήν προστασία τοῦ ἐν λόγω προϊόντος μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας».

Γ — Γραπτές παρατηρήσεις τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου

Ἡ *κυβέρνηση τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου* καταλήγει ἐπίσης στό ἴδιο συμπέρασμα μέ τήν Merck. Στηρίζεται στήν ἴδια νομολογία πού ἀνεπτύχθη ἀνωτέρω ἀπό τήν αἰτοῦσα, γιά νά ὑποστηρίξει ὅτι τό Δικαστήριο ἀνέπτυξε κοινοτική θεωρία περί ἀναλώσεως τῶν δικαιωμάτων, δεχόμενο βάσει τοῦ ἄρθρου 36 παρεκκλίσεις ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων, μόνο στήν περίπτωση πού αὐτές δικαιολογοῦνται ἀπό τήν προστασία τῶν δικαιωμάτων, τά ὁποῖα ἀποτελοῦν τό εἰδικό ἀντικείμενο τῆς βιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας. Ἡ βρετανική κυβέρνηση, ἐπα-

ναλαμβάνοντας τόν ὁρισμό τοῦ εἰδικοῦ ἀντικειμένου τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας, πού ἔδωσε τό Δικαστήριο, ἐπιμένει στήν ἔννοια τῆς ἀνταμοιβῆς, ἡ ὁποία συνιστᾶ, κατά τήν γνώμη της, «τήν δυνατότητα πού ἔχει ὁ δικαιοῦχος διπλώματος εὑρεσιτεχνίας νά καθορίζει τήν τιμή τοῦ ἐμπορεύματος πού προστατεύεται ἀπό τό ἐν λόγω δίπλωμα, χωρίς τόν κίνδυνο τοῦ ἀνταγωνισμοῦ πού θά ὑπῆρχε χωρίς τά ἀποκλειστικά δικαιώματα πού παρέχει τό δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας». Ἡ ἀνταμοιβή αὐτή προωθεῖ τήν δημιουργία καί τήν διάθεση στό ἐμπόριο ἐφευρέσεων πού συχνά ἀποβαίνουν σέ ὄφελος τοῦ καταναλωτοῦ μέ τό νά ἐμπλουτίζουν τήν ποικιλία τῶν προϊόντων πού ἔχει στήν διάθεσή του. Ὅμως, ὁ λόγος ὑπάρξεως τῆς θεωρίας περί ἀναλώσεως τῶν δικαιωμάτων εἶναι ὅτι ὁ δικαιοῦχος διπλώματος εὑρεσιτεχνίας δέν δύναται νά ἀπολαμβάνει τά πλεονεκτήματα τοῦ μονοπωλίου παρά μία καί μόνη φορά. Ἀρκεῖ λοιπόν, νά λαμβάνει κατά τόν τρόπο αὐτό τήν ἀνταμοιβή του μόνο σέ ἕνα ἀπό τά Κράτη μέλη, ὅπου εἶναι δικαιοῦχος τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας, κατά τήν πρώτη διάθεση στό ἐμπόριο τοῦ προϊόντος πού ἔχει κατασκευασθεῖ ἀπό ἐκεῖνον ἤ κατόπιν ἀδείας του.

Ἀφοῦ ἀνέφερε τά παραδείγματα ἐφαρμογῆς τῆς κοινοτικῆς θεωρίας περί ἀναλώσεως τῶν δικαιωμάτων, τά ὁποῖα παρέθεσε τό Δικαστήριο στίς προαναφερθεῖσες ὑποθέσεις 15/74, 24/67 καί 78/70, ἡ κυβέρνηση τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου ὑποστηρίζει ὅτι τά παραδείγματα αὐτά δέν ἐξαντλοῦν τό θέμα καί θεωρεῖ «ὅτι συμβιβάζεται ἀπόλυτα μέ τήν κοινοτική θεωρία περί ἀναλώσεως τῶν δικαιωμάτων ὁ ἰσχυρισμός ὅτι, ἐν ὄψει τῶν περιστατικῶν πού ἐξέθεσε τό ὁλλανδικό δικαστήριο, ὁ δικαιοῦχος διπλώματος εὑρεσιτεχνίας δύναται νά ἐπικαλεῖται τά δικαιώματα, τά ὁποῖα τοῦ παρέχει ἡ ἐθνική νομοθεσία, γιά νά ἀντιταχθεῖ στήν διάθεση στό ἐμπόριο τῶν ἐν λόγω προϊόντων». Τό ἀντίθετο θά προεκάλει τήν ἐξαφάνιση σημαντικοῦ μέρους τοῦ εἰδικοῦ ἀντικειμένου τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας, τό ὁποῖο, ὅπως ἀνεγνώρισε τό Δικαστήριο, εἶναι σεβαστό ἀπό τούς κοινοτικούς κανόνες περί ἐλευθέρας κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων.

Περαιτέρω, ἡ βρετανική κυβέρνηση ἐπικαλεῖται, πρός στήριξη τῆς ἀπόψεώς της, τό ἄρθρο 81 τῆς κοινοτικῆς συμβάσεως περί διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας καί κυρίως τά πρακτικά τῶν ἐργασιῶν τῆς συμβάσεως τοῦ Λουξεμβούργου, ἀπό τά ὁποῖα προκύπτει ὅτι τό τελευταῖο ἐδάφιο τοῦ ἄρθρου 81 πρώτη παράγραφος περιελήφθη στήν σύμβαση, γιά νά ἐπεκτείνει τό πεδίο ἐφαρμογῆς της σέ περιπτώσεις, ὅπως ἡ ὑποβληθεῖσα στή κρίση τοῦ Δικαστηρίου.

Ἡ βρετανική κυβέρνηση προσθέτει, τέλος, ὅτι ἡ προστασία τῆς ἀνταμοιβῆς τοῦ δικαιούχου διπλώματος εὑρεσιτεχνίας συμβιβάζεται ταυτοχρόνως καί μέ τήν ἐφαρμογή τῶν διατάξεων τῆς συνθήκης περί ἐλευθέρας κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων καί μέ τίς σκέψεις πρακτικοῦ χαρακτῆρος πού ἀφοροῦν τήν ἐνθάρρυνση τῶν ἐφευρέσεων καί τήν διάθεσή τους στό ἐμπόριο στό ἐσωτερικό τῆς Κοινότητος. Πράγματι, ἡ ἔλλειψη ἀνταμοιβῆς, πού προκύπτει ἀπό τήν ἰταλική ρύθμιση, δέν ἀφήνει στόν ἐφευρέτη παρά μία μόνο ἐπιλογή, πού δύναται νά τόν παρασύρει νά ἐγκαταλείψει τελείως τήν ἰταλική ἀγορά, γεγονός πού θά ἦταν ταυτόχρονα ἄδικο καί γιά τόν ἰταλό καταναλωτή καί γιά τόν ἐφευρέτη, ὁ ὁποῖος εἶναι τό μόνο πρόσωπο πού πράγματι ἐνεποδίσθη νά διαθέσει τά ἐμπορεύματα στήν ἰταλική ἀγορά. «Ὑπάρχει κίνδυνος οἱ καταστάσεις αὐτοῦ τοῦ εἴδους νά γίνουν συχνότερες μέ τήν ἔνταξη τῆς Ἑλλάδος καί τήν ἐνδεχομένη προσχώρηση τῆς Ἱσπανίας καί τῆς Πορτογαλίας στήν Κοινότητα, δεδομένου ὅτι καμμία ἀπό τίς χῶρες αὐτές δέν χορηγεῖ διπλώματα εὑρεσιτεχνίας γιά φαρμακευτικά προϊόντα».

Κατά συνέπεια, τό Ἡνωμένο Βασίλειο «θεωρεῖ ὅτι οἱ κανόνες τῆς συνθήκης περί ἐλευθέρας κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων δέν ἀντιτίθενται στήν ἐπίκληση ἀπό τόν δικαιοῦχο διπλώματος εὑρεσιτεχνίας σέ ἕνα Κράτος μέλος, τοῦ δικαιώματός του νά ἀντιτίθεται δικαστικῶς στήν διάθεση στό ἐμπόριο ἀπό ἄλλους, σέ αὐτό τό κράτος, τῶν προϊόντων πού προστατεύονται ἀπό τό

δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας καί τά ὁποῖα θά εἶχαν διατεθεῖ νομίμως σέ ἄλλο Κράτος μέλος, στό ὁποῖο τά διπλώματα εὑρεσιτεχνίας δέν προστατεύονται μέ τόν ἴδιο τρόπο».

Δ — Γραπτές παρατηρήσεις τῆς καθ' ἧς στήν κυρία δίκη

Ὅσον ἀφορᾶ τά περιστατικά, ἡ καθ' ἧς στήν κυρία δίκη ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἑταιρία Merck, Sharp & Dohme διαθέτει στό ἐμπόριο τό «Moduretic», στίς διάφορες ἀγορές τῶν Κρατῶν μελῶν, σέ τιμές πολύ διαφορετικές, δηλαδή λαμβάνοντας ὡς ἀναφορά τήν βασική τιμή 100 πού ἰσχύει στήν Ὁμοσπονδιακή Δημοκρατία τῆς Γερμανίας, ἡ τιμή εἶναι:

— στίς Κάτω Χῶρες: 140,

— στήν Δανία: 76,

— στό Βέλγιο: 102,

— στό Ἡνωμένο Βασίλειο: 58,

— στήν Γαλλία: 51,

— στήν Ἰταλία: 56.

1. Ἡ Stephar ἀρχίζει τοποθετώντας τήν συγκεκριμένη περίπτωση στό πλαίσιο τῆς προηγουμένης νομολογίας τοῦ Δικαστηρίου. Θεωρώντας ὅτι ἡ παροῦσα ὑπόθεση τοποθετεῖται χρονικά μεταξύ τῶν ὑποθέσεων Parke Davis καί Sterling Drug, ἔχει τήν γνώμη ὅτι «τό Δικαστήριο δέν ἔχει ἀκόμη ἐπιληφθεῖ πραγματικά» τοῦ προβλήματος πού ἔχει τεθεῖ ἀπό τήν παροῦσα ὑπόθεση. Τό γεγονός αὐτό, ὅμως, δέν σημαίνει ὅτι ἡ προηγουμένη νομολογία τοῦ Δικαστηρίου δέν παρέχει ἐν προκειμένω ἐπαρκῆ στοιχεῖα στόν ἐθνικό δικαστή, ὥστε νά ἀπαντήσει μόνος στά ἐρωτήματα κοινοτικοῦ δικαίου, πού ἀνέκυψαν. Πράγματι, οἱ ὑποθέσεις DGG κατά Metro καί Sterling Drug δείχνουν ὅτι «ἡ Merck δέν δύναται νά ἐπικαλεῖται τό δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας πού ἔχει στίς Κάτω Χῶρες γιά νά ἐμποδίζει τήν εἰσαγωγή τοῦ ἀρχικοῦ προϊόντος της, πού προέρχεται ἀπό τήν Ἰταλία». Ἡ Stephar στηρίζεται οὐσιαστικῶς στό διατακτικό τῆς ἀποφάσεως Sterling Drug, τό ὁποῖο, βεβαίως, ἀφήνει κάποια ἀβεβαιότητα ὡς πρός τό ἐρώτημα ἄν τό Δικαστήριο, σ' αὐτή τήν ἀπόφαση, ἀντιμετώπισε τήν περίπτωση, κατά τήν ὁποία ὁ δικαιοῦχος τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας, προσφεύγοντας στά δικαστήρια τῆς χώρας εἰσαγωγῆς, δέν ἔχει παράλληλο δίπλωμα στήν χώρα καταγωγῆς, ἀλλά κατά τήν Stephar, ἡ ἐνδεχομένη αὐτή ἀβεβαιότης ἐξηλείφθη μέ τήν ἐνδεκάτη σκέψη τοῦ σκεπτικοῦ τῆς ἐν λόγω ἀποφάσεως, ὅπου τό Δικαστήριο ἔκρινε ὅτι ἡ δικαστική ἐνέργεια τοῦ δικαιούχου τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας «δικαιολογεῖται ὅταν τό προϊόν:

— προέρχεται ἀπό Κράτος μέλος, ὅπου δέν εἶναι δεκτικό προστασίας μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας καί

— ἔχει κατασκευασθεῖ ἀπό τρίτους χωρίς τήν συγκατάθεση τοῦ δικαιούχου τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας».

Αὐτός ὁ συμπλεκτικός σύνδεσμος δείχνει ὅτι τό 1974 τό Δικαστήριο ἀντιμετώπισε τήν περίπτωση πού ἐπαρουσιάσθη στήν ὑπόθεση Parke Davis καί ὅτι ἠθέλησε νά τῆς δώσει ἐπίσης μιά λύση.

Ἡ Stephar τονίζει, τέλος, ὅσον ἀφορᾶ τήν νομολογία τοῦ Δικαστηρίου, ὅτι ὁ ἴδιος ὁ ἐθνικός δικαστής διεπίστωσε ὅτι ἡ ἐν λόγω νομολογία «δέν ἐπιτρέπει, ἀπό νομικῆς ἀπόψεως τήν κατάληξη σέ διαφορετικό συμπέρασμα ἀπό ἐκεῖνο» πού ἀνέφερε ἀνωτέρω ἡ Stephar.

2. Ἡ Stephar ἔχει τήν γνώμη ὅτι τά ἐπιχειρήματα τῆς Merck βασίζονται στό γεγονός ὅτι, ἐφ' ὅσον τά φαρμακευτικά προϊόντα δέν εἶναι δεκτικά προστασίας στήν Ἰταλία, εἶναι ὑποχρεωμένη νά ἐμπορεύεται ἐκεῖ τό «moduretic» ὑπό συνθῆκες ἀνταγωνισμοῦ μέ τρίτους καί, ἐπομένως, σέ χαμηλότερες τιμές. Κατά συνέπεια, τό εἰδικό ἀντικείμενο τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας, πού εἶναι ἡ ἀνταμοιβή τῆς δημιουργικῆς προσπαθείας τοῦ ἐφευρέτου, ἐνέχει τήν δυνατότητα τῆς Merck νά παρεμποδίζει τήν διάθεση στό ἐμπόριο τοῦ ἀρχικοῦ προϊόντος της στίς Κάτω Χῶρες. Ἐν πάση περιπτώσει, πρέπει κανείς νά κρίνει κατά τήν ἔννοια αὐτή, δεδομένου ὅτι τό συνταγματικό δικαστήριο ἐκήρυξε ἀντι-

συνταγματικό τό ἄρθρο 14 τοῦ ἰταλικοῦ νόμου.

3. Προκειμένου νά ἀντικρούσει τήν ἀνωτέρω ἄποψη τῆς Merck, ἡ καθ' ἧς στήν κυρία δίκη ἀναλύει, κατ' ἀρχάς, τόν γενεσιουργό λόγο τῆς ἰταλικῆς ἐθνικῆς διατάξεως πού ἐκηρύχθη ἀντισυνταγματική. Πρόκειται, κατ' αὐτή, γιά ἕνα σύστημα τιμῶν, πού ἐκαθιερώθη ἀπό τήν δημοσία ἐξουσία καί ἀποβλέπει στήν διάθεση στό ἐμπόριο τῶν φαρμακευτικῶν προϊόντων σέ λογικές τιμές πρός τό συμφέρον τῆς δημοσίας ὑγείας. Στό θέμα, ὅμως, τοῦ ἐλέγχου τῶν τιμῶν, τό Δικαστήριο ἀνεγνώρισε ρητῶς — ἰδίως στήν ὑπόθεση Sterling Drug — ὅτι ἡ «ὕπαρξη τέτοιων παραγόντων σέ ἕνα Κράτος μέλος δέν δύναται νά δικαιολογήσει τήν ἐφαρμογή ἤ τήν θέσπιση, ἀπό ἄλλο Κράτος μέλος, μέτρων πού δέν συμβιβάζονται πρός τήν ἐλευθέρα κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων», ἰδίως στόν τομέα τῆς βιομηχανικῆς καί ἐμπορικῆς ἰδιοκτησίας. Συνεπῶς, κατά τήν Stephar, ἡ παρέμβαση τῶν ἰταλικῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν στόν μηχανισμό τιμῶν δέν εἶναι καθοριστική στήν προκειμένη περίπτωση, τόσο μᾶλλον πού στό θέμα αὐτό, τά φαρμακευτικά προϊόντα μέ κατατεθέν σῆμα ἀποτελοῦν σέ ἀρκετά κράτη ἀντικείμενο εὐθέων ἤ συγκεκαλυμμένων παρεμβάσεων τῆς δημοσίας ἀρχῆς.

4. Ἡ Stephar ὑπογραμμίζει, ἐπίσης, ὅτι ὁ δικαιοῦχος τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας διαθέτει ἐλευθερία ἐπιλογῆς. Βάσει αὐτῆς τῆς ἐλευθερίας, δύναται κάλλιστα νά μή ἐμπορεύεται σέ ἄλλο Κράτος μέλος τῆς Κοινότητος τό προϊόν, γιά τό ὁποῖο τοῦ ἔχει χορηγηθεῖ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας. Κατά συνέπεια, ἄν, παρ' ὅλα αὐτά, ὁ ἐφευρέτης ἐπιλέξει νά ἐμπορεύεται τό προϊόν σέ ἕνα τέτοιο Κράτος μέλος, ἀναγνωρίζει, μέ τήν ἐνέργεια αὐτή, ὅτι ἡ τιμή τοῦ προϊόντος τοῦ παρέχει εὔλογη ἀνταμοιβή τῆς ἐφευρετικῆς του δραστηριότητος. Εἶναι τελείως διαφορετική ἡ περίπτωση κατά τήν ὁποία ὁ δικαιοῦχος τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας εἶναι στήν πραγματικότητα ἀναγκασμένος νά ἐκμεταλλευθεῖ τήν ἐφεύρεσή του στό ἐν λόγω Κράτος μέλος. Στήν Ἰταλία, ὅμως, ὁ ἐφευρέτης δέν ἀποτελεῖ ἀντικείμενο οἱουδήποτε ἐξαναγκασμοῦ, ἀμέσου ἤ ἐμμέσου καί, ἐπομένως, ἡ Merck ἀπεφάσισε τελείως ἐλεύθερα τήν διάθεση στό ἐμπόριο τοῦ «moduretic» ἐντός τῆς Ἰταλίας. Ἐν πάση περιπτώσει ἡ Merck ἀπολαύει ἑνός de facto μονοπωλίου ὡς ἐπακόλουθο τῶν εἰδικῶν τεχνικῶν γνώσεων (know-how), οἱ ὁποῖες εἶναι ἀπαραίτητες γιά τήν παρασκευή τοῦ εἰδικοῦ αὐτοῦ φαρμάκου καί λαμβάνει, κατά συνέπεια, τήν ἀνταμοιβή τῆς ἐφευρετικῆς της δραστηριότητος χωρίς νά ἐμποδίζεται πρός τοῦτο ἀπό τρίτους.

5. Ἡ Stephar θέλει ἐπίσης νά ἐπισημάνει ὅτι τό γεγονός ὅτι ἡ Merck παρασκευάζει ἡ ἴδια τό «moduretic» στίς Κάτω Χῶρες, δέν ἔχει ἐπίπτωση στήν διατύπωση τοῦ ἐρωτήματος καί δέν εἶναι καθοριστικό τό ἄν ὁ ὁλλανδός παρασκευαστής εἶναι ὁ ἴδιος ἤ τό ἄν πρέπει νά ἐξασφαλισθεῖ σέ αὐτόν ἴση μεταχείριση, ἀπό ἀπόψεως νομικῆς καί/ἤ ἀπό ἀπόψεως οἰκονομικῆς ἐν σχέσει πρός τόν ὁλλανδό δικαιοῦχο διπλώματος εὑρεσιτεχνίας, ὅπως συμβαίνει στήν προκειμένη περίπτωση.

6. Τέλος, ἡ Stephar θεωρεῖ ὅτι ἡ ἀπόφαση τοῦ ἰταλικοῦ συνταγματικοῦ δικαστηρίου συνιστᾶ «νομοθετική πράξη». Συμβαίνει, ὅμως, συχνά νά μεταβάλλει οὐσιωδῶς γνώμη ὁ ἐθνικός νομοθέτης, ἰδίως σέ θέματα τοῦ δικαίου περί διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας. Ἔτσι, πχ. στίς Κάτω χῶρες δέν ἦταν δυνατή ἡ χορήγηση διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας γιά «οὐσίες» μέχρι τήν 1η Ἰουλίου 1978, μόνο δέ μετά ἀπό τήν ἐν λόγω ἡμερομηνία, κατέστη δυνατή ἡ χορήγηση διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας γιά τίς οὐσίες. Κατά τήν Stephar, «θά ἦταν τολμηρός ὁ ἰσχυρισμός ὅτι μέ αὐτό τόν τρόπο, ὁ ὁλλανδός νομοθέτης ἠρνήθη στόν ἐφευρέτη ἐπί 68 χρόνια αὐτό πού ἐδικαιοῦτο καί ὅτι διετήρησε, συνεπῶς, μιά παράνομη κατάσταση».

Ἐν συμπεράσματι, ἡ Stephar προτείνει νά δοθεῖ ἀπάντηση στό ἐρώτημα, πού ἔθεσε ὁ πρόεδρος τοῦ Arrondissementsrechtbank τοῦ Rotterdam, «κατά τήν ἔννοια ὅτι, ἐν ὄψει

τῶν περιστατικῶν πού ἔχουν ἐκτεθεῖ καί παρά τίς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 36, οἱ κανόνες, οἱ ὁποῖοι περιλαμβάνονται στήν συνθήκη ΕΟΚ καί ἀφοροῦν τήν ἐλευθέρα κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων, ἐμποδίζουν τόν δικαιοῦχο διπλώματος εὑρεσιτεχνίας νά ἐπικαλεῖται τά δικαιώματα πού παρέχει τό δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας, θάσει τῆς ἐθνικῆς νομοθεσίας».

Ε — Γραπτές παρατηρήσεις τῆς Ἐπιτροπῆς

Ἡ *Ἐπιτροπή* συμφωνεῖ σέ γενικές γραμμές μέ τήν γνώμη τῆς καθ' ἧς στήν κυρία δίκη.

1. Ἡ Ἐπιτροπή ἀναφέρει κατ' ἀρχάς, τήν νομολογία πού ἀφορᾶ τήν σχέση μεταξύ τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου περί διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας καί τῶν ἄρθρων 30 καί 36. Ἄν καί ἡ κατάσταση πού προεκάλεσε τήν παροῦσα διαφορά ἔχει ἤδη ἀποτελέσει τό ἀντικείμενο προδικαστικῆς διαδικασίας στό πλαίσιο τῆς ὑποθέσεως 24/67, ἡ ἀπόφαση πού ἐξέδωσε τό Δικαστήριο στήν ἐν λόγω ὑπόθεση, δέν προσφέρει «πραγματικό σημεῖο ἀναφορᾶς ὡς πρός τήν ἀπάντηση πού πρέπει νά δοθεῖ στό ἐρώτημα, τό ὁποῖο ἐτέθη στήν παροῦσα ὑπόθεση» πού ἀφορᾶ τήν περίπτωση, κατά τήν ὁποία τό φαρμακευτικό προϊόν ἐτέθη σέ κυκλοφορία στήν Ἰταλία ἀπό τόν κάτοχο τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας, ἐνῶ, στήν ὑπόθεση 24/67, τό ἐν λόγω προϊόν εἶχε παρασκευασθεῖ καί τεθεῖ σέ κυκλοφορία στήν Ἰταλία χωρίς τήν ἄδεια τοῦ κατόχου τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας στά ἄλλα Κράτη μέλη. Ὡς πρός τήν ὑπόθεση 78/70, ἄν καί ἔχει ὡς ἀντικείμενο ἀνάλογη περίπτωση, ἀφορᾶ, ἐν τούτοις, δικαίωμα βιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας συγγενές πρός τό δικαίωμα τοῦ δημιουργοῦ καί ὄχι τό δικαίωμα εὑρεσιτεχνίας.

Ἡ πλέον σημαντική ὑπόθεση, κατά τήν Ἐπιτροπή, εἶναι ἡ ὑπόθεση 15/74 Sterling Drug. Οἱ βασικές ἀρχές πού ἠκολούθησε τό Δικαστήριο, ὅσον ἀφορᾶ τήν σχέση μεταξύ τῶν κανόνων τῆς συνθήκης περί ἐλευθέρας κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων καί τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου περί διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας, διατυπώνονται στίς σκέψεις 4 ἕως 12. Ἀπό αὐτές προκύπτει ὅτι «ἀκόμη καί ἄν τό ἄρθρο 36 περιέχει ἐξαίρεση τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ ἄρθρου 30, ὅσον ἀφορᾶ, μεταξύ ἄλλων, τό δικαίωμα βιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας, γίνονται δεκτές μόνο οἱ προσβολές στήν ἐλευθέρα κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων, πού δικαιολογοῦνται ἀπό τήν διασφάλιση τῶν δικαιωμάτων, τά ὁποῖα συνιστοῦν τό εἰδικό ἀντικείμενο τῆς ἐν λόγω ἰδιοκτησίας». Δέν δύναται, ἑπομένως, νά δικαιολογηθεῖ παρεμπόδιση τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων, στόν τομέα αὐτό, παρά μόνο ἄν γίνεται ἐπίκληση τῆς ἐν λόγω προστασίας κατά προϊόντος πού προέρχεται ἀπό Κράτος μέλος, ὅπου δέν εἶναι δεκτικό προστασίας μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας καί ἔχει κατασκευασθεῖ ἀπό τρίτους, χωρίς τήν συναίνεση τοῦ δικαιούχου τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας. Ἀντιστρόφως, παρέκκλιση ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων δέν δικαιολογεῖται ὅταν τό προϊόν ἔχει νομίμως διοχετευθεῖ στήν ἀγορά τοῦ Κράτους μέλους, ἀπό ὅπου εἰσάγεται ἀπό τόν ἴδιο τόν δικαιοῦχο ἢ μέ τήν συγκατάθεσή του, ἰδίως στήν περίπτωση δικαιούχου παραλλήλων διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας.

2. Κατά τήν Ἐπιτροπή, ἡ νομολογία αὐτή περιέχει «ὁρισμένα σημαντικά στοιχεῖα ἀναφορᾶς γιά τήν ἐπίλυση τοῦ προβλήματος πού ἔχει τεθεῖ», τό κυριώτερο ἀπό τά ὁποῖα εἶναι ἡ ἐλευθέρα κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων. Γιά νά δοθεῖ ἀπάντηση στό ἐρώτημα πού ἔχει ὑποβληθεῖ πρέπει, κατ' ἀρχάς, νά σημειωθεῖ, κατά τήν ἄποψη τῆς Ἐπιτροπῆς ὅτι τό ἔδαφος πού πρέπει νά ληφθεῖ ὑπ' ὄψη, ὅσον ἀφορᾶ τό θέμα τῆς πρώτης θέσεως σέ κυκλοφορία, ἐν ὄψει τῆς ἀρχῆς τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων, δέν εἶναι τό ἐθνικό ἔδαφος ἀλλά τό ἔδαφος τοῦ συνόλου τῆς κοινῆς ἀγορᾶς. Ὑπό αὐτές τίς προϋποθέσεις «μόλις τό προϊόν, πού προστατεύεται ἀπό δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας, τεθεῖ σέ κυκλοφορία γιά πρώτη φορά μέσα στήν Κοινότητα ἀπό τόν ἴδιο τόν κάτοχο τοῦ διπλώματος ἢ μέ τήν συγκατάθεσή του, τό δικαίωμα τοῦ κατόχου τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας ἀναλώνεται καί δέν εἶναι πλέον δυνατή ἡ παρεμπόδιση τῆς εἰσαγωγῆς καί τῆς διαθέσεως στό ἐμπόριο τοῦ ἐν λόγω προϊόντος σέ ἄλλο Κράτος

μέλος μέ τήν ἐπίκληση τοῦ δικαιώματος εὑρεσιτεχνίας». Κατ' αὐτή τήν ἔννοια πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ ἡ σκέψη 11 τῆς ἀποφάσεως 15/74. Ἡ ἐν λόγω σκέψη θέτει τήν γενική ἀρχή, σύμφωνα μέ τήν ὁποία ἡ παρέκκλιση ἀπό τήν ἐλευθέρα κυκλοφορία εἶναι ἀδικαιολόγητη, τόσο στήν περίπτωση πού ὁ κάτοχος τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας θέτει τό προϊόν σέ κυκλοφορία σέ μία χώρα, ὅπου ἀπελάμβανε τῆς προστασίας πού παρέχει τό δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας, ὅσο καί στήν περίπτωση πού θέτει τό ἐν λόγω προϊόν σέ κυκλοφορία σέ χώρα ὅπου δέν ἀπελάμβανε τέτοιας προστασίας. Ἡ ὕπαρξη τοῦ τελευταίου τμήματος τῆς φράσεως: «ἰδίως στήν περίπτωση ἑνός δικαιούχου παραλλήλου διπλώματος εὑρεσιτεχνίας», λόγω τῆς λέξεως «ἰδίως» δείχνει ὅτι πρόκειται ἁπλῶς γιά μιά συγκεκριμένη εἰδική περίπτωση ἐφαρμογῆς τῆς γενικῆς ἀρχῆς πού ἀνεφέρθη.

Βεβαίως, ἐνδέχεται, νά γίνει ἐπίκληση τοῦ ὅτι τό συμπέρασμα αὐτό δέν εἶναι σύμφωνο πρός τήν ἄποψη, κατά τήν ὁποία ἡ προστασία δικαιωμάτων συνιστᾶ τό εἰδικό ἀντικείμενο τοῦ δικαιώματος εὑρεσιτεχνίας, ἀλλά ὑπό τόν ὅρο, νά περιληφθεῖ μεταξύ τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν ἡ πραγματοποίηση μονοπωλιακῶν κερδῶν ὡς ἀνταμοιδή τῆς δημιουργικῆς προσπαθείας τοῦ ἐφευρέτου. Ἡ Ἐπιτροπή, ὅμως, στήν γνώμη της τῆς 26ης Σεπτεμβρίου 1975, πού ἀφορᾶ τό σχέδιο συμβάσεως περί τῶν εὐρωπαϊκῶν διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας γιά τήν κοινή ἀγορά (JO L 261 τῆς 9ης Ὀκτωβρίου 1975, σ. 26), εἶχε ἤδη ἀναφέρει ὅτι «τό δικαίωμα εὑρεσιτεχνίας δέν ἐγγυᾶται, ἐν τούτοις, στόν δικαιοῦχο κέρδος μεγαλύτερο ἀπό τό κέρδος πού προκύπτει ἀπό τήν τιμή τῆς ἀγορᾶς. Ἀναγνωρίζεται μόνο στόν δικαιοῦχο τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας, κατά τήν διάρκεια ὁρισμένης προθεσμίας, τό ἀποκλειστικό δικαίωμα νά ἀπαγορεύει σέ οἱονδήποτε νά κατασκευάζει ἤ νά διαθέτει στό ἐμπόριο τό ἀντικείμενο τῆς ἐφευρέσεώς του».

Κατά τήν Ἐπιτροπή, ἡ ἄποψη αὐτή ἐπανελήφθη ἀπό τά Κράτη μέλη καί διετυπώθη στό ἄρθρο 81 παράγραφος 1 τῆς συμβάσεως περί τοῦ κοινοτικοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας, ἡ ὁποία δέν διακρίνει μεταξύ τῆς περιπτώσεως πού τό προϊόν ἐτέθη σέ κυκλοφορία σέ χώρα πού δέν προβλέπει περί διπλώματος εὑρεσιτεχνίας καί ἐκείνης, κατά τήν ὁποία ἐτέθη σέ κυκλοφορία σέ μιά χώρα πού παρέχει προστασία μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας. Ἡ τελευταία φράση τοῦ ἐν λόγω ἄρθρου 81 πρώτη παράγραφος, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ πολιτικό συμβιβασμό, δικαιολογεῖται, κατά τήν ἄποψη τῶν Κρατῶν μελῶν, ἀπό τό γεγονός ὅτι «σέ ὁρισμένες περιπτώσεις εἶναι ἄδικο νά ἀφαιρέσει κανείς ἀπό τόν κάτοχο τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας τό δικαίωμα νά ἀπαγορεύει τίς εἰσαγωγές ἀπό Κράτος μέλος, τό ὁποῖο δέν παρέχει προστασία μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας». Κατά τήν Ἐπιτροπή, «τά Κράτη μέλη δέν ἔχουν προβάλει ἐπιχειρήματα ὑπέρ τῆς ἀπόψεως σύμφωνα μέ τήν ὁποία, σέ μιά περίπτωση ὅπως ἡ παροῦσα, ἰδιαίτερα συμφέροντα τῶν κατόχων διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας δύνανται νά ἐπιτρέψουν τό συμπέρασμα ὅτι δέν συμβιβάζεται πρός τίς προαναφερθεῖσες γενικές ἀρχές τό νά μή δύναται ὁ κάτοχος διπλώματος εὑρεσιτεχνίας νά ἐπικαλεσθεῖ τό δικαίωμα ἀπαγορεύσεως πού ἔχει».

Ἡ Ἐπιτροπή ἐπαναλαμβάνει ὅτι, κατά τήν γνώμη της, ἔχει μικρή σημασία, προκειμένου νά ἐπιλυθεῖ τό πρόβλημα πού ἔχει ὑποβληθεῖ στήν παροῦσα ὑπόθεση, τό κατά πόσον τό ἐν λόγω προϊόν ἔχει τεθεῖ σέ κυκλοφορία ἀπό τόν κάτοχο τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας ἤ μέ τήν συγκατάθεσή του εἴτε σέ χώρα ὅπου εἶναι ἀδύνατη ἡ προστασία τοῦ ἐν λόγω προϊόντος μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας εἴτε σέ χώρα ὅπου μιά τέτοια προστασία εἶναι δυνατή.

Κατά συνέπεια, προτείνει νά δοθεῖ στό ἐρώτημα πού ὑπεβλήθη ἡ ἀκόλουθη ἀπάντηση:

«Ἡ ἄσκηση ἀπό τόν κάτοχο τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας τοῦ δικαιώματος πού τοῦ παρέχει ἡ νομοθεσία Κράτους μέλους νά ἀντιτίθεται δικαστικῶς στήν θέση σέ κυκλοφορία ἀπό τρίτους, στό ἐν λόγω κράτος, προϊόντων, τά ὁποῖα προστατεύονται ἀπό τό δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας καί ἔχουν διατεθεῖ στό ἐμπόριο ἀπό τόν κάτοχο τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας ἤ μέ τήν συγκατάθεσή του, μέσα σέ ἄλλο Κράτος μέλος, ὅπου δέν εἶναι δεκτικά προστασίας μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας, εἶναι ἀσυμβίβαστη πρός τούς κανόνες τῆς συνθήκης ΕΟΚ, οἱ ὁποῖοι ἀφοροῦν τήν ἐλευθέρα κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων στήν κοινή ἀγορά.»

III — Προφορική διαδικασία

Ἡ ἑταιρία Merck & Co, αἰτοῦσα στήν κυρία δίκη, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν T. Schaper, δικηγόρο Χάγης, ἡ ἑταιρία Stephar, καθ' ἧς στήν κυρία δίκη, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν Den Hertog, δικηγόρο Χάγης, ἡ κυβέρνηση τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τήν G. Dagioglou καί τόν δικηγόρο R. Jacob καί ἡ Ἐπιτροπή, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν M. Wagenbaur, ἐπικουρούμενο ἀπό τόν Van Rijn, ἀνέπτυξαν προφορικῶς τίς παρατηρήσεις τους καί ἀπήντησαν στά ἐρωτήματα πού ἔθεσε τό Δικαστήριο στήν συνεδρίαση τῆς 7ης Ἀπριλίου 1981.

Ὁ γενικός εἰσαγγελεύς ἀνέπτυξε τίς προτάσεις του στήν συνεδρίαση τῆς 3ης Ἰουνίου 1981.

Σκεπτικό

1 Μέ ἀπόφαση τῆς 2ας Ἰουλίου 1980, ἡ ὁποία περιῆλθε στό Δικαστήριο στίς 15 Σεπτεμβρίου 1980, ὁ πρόεδρος τοῦ Arrondissementsrechtbank τοῦ Rotterdam ὑπέβαλε, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ἐρώτημα περί τῆς σχέσεως μεταξύ τῶν διατάξεων τῆς ἐν λόγω συνθήκης πού ἀφοροῦν τήν ἐλευθέρα κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων, ἰδίως τοῦ ἄρθρου 36, καί τῆς προστασίας πού ἐξασφαλίζει μία ἐθνική νομοθεσία στήν βιομηχανική καί ἐμπορική ἰδιοκτησία.

2 Στήν ἀπόφαση περί παραπομπῆς, ὁ πρόεδρος τοῦ Arrondissementsrechtbank, διέγραψε τά πραγματικά περιστατικά καί τίς διατάξεις τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου, πού ἀποτελοῦν τό πλαίσιο τοῦ τεθέντος ἐρωτήματος, ὡς ἀκολούθως:

— Ἡ ἑταιρία Merck εἶναι κάτοχος δύο ὁλλανδικῶν διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας, τά ὁποῖα προστατεύουν τό φάρμακο Moduretic καθώς καί τίς μεθόδους παρασκευῆς του, δυνάμει τῶν διπλωμάτων αὐτῶν δύναται, σύμφωνα μέ τήν ὁλλανδική νομοθεσία, νά ἐμποδίσει δικαστικῶς τήν διάθεση στό ἐμπόριο τοῦ ἐν λόγω προϊόντος ἀπό τρίτους, ἀκόμη καί ἄν τό προϊόν αὐτό ἔχει διατεθεῖ στό ἐμπόριο ἑνός ἄλλου Κράτους μέλους ἀπό τόν δικαιοῦχο τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας ἤ μέ τήν ἄδειά του.

— Ἡ ἐν λόγω ἑταιρία ἐμπορεύεται αὐτό τό φάρμακο στήν Ἰταλία, ὅπου δέν ἠδυνήθη νά τό καλύψει μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας, λόγω τοῦ ὅτι ὅταν ἐπωλήθη τό φάρμακο στήν Ἰταλία, ὁ ἰταλικός νόμος περί διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας (RD 29 Ἰουνίου 1939 ὑπ' ἀριθ. 1127) — κηρυχθείς μεταγενεστέρως ἀντισυνταγματικός μέ ἀπόφαση τῆς 20ῆς Μαρτίου 1978 τοῦ ἰταλικοῦ συνταγματικοῦ δικαστηρίου — ἀπηγόρευε τήν χορήγηση διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας γιά τά φάρμακα καί τίς μεθόδους παρασκευῆς τους.

— Ἡ ἑταιρία Stephar εἰσάγει τό ἐν λόγω φάρμακο ἀπό τήν Ἰταλία στίς Κάτω Χῶρες καί τό ἐμπορεύεται ἐκεῖ ἀνταγωνιζομένη τήν Merck.

3 Ἐν ὄψει τῶν ἀνωτέρω περιστατικῶν ὁ δικαστής ὑπέβαλε τό ἐρώτημα ἄν, στήν ἀντιμετωπιζομένη περίπτωση, οἱ γενικοί κανόνες τῆς συνθήκης περί τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων — παρά τίς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 36 — ἐμποδίζουν τόν δικαιοῦχο τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας, ὁ ὁποῖος πωλεῖ ἕνα φάρμακο πού προστατεύεται ἀπό αὐτό τό δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας σέ ἕνα Κράτος μέλος (Κάτω Χῶρες), νά ἀντιταχθεῖ — ὅπως τοῦ τό ἐπιτρέπει ἡ ἐθνική νομοθεσία τοῦ κράτους αὐτοῦ — στήν εἰσαγωγή τοῦ ἀνωτέρω φαρμάκου, ἀπό ἕνα ἄλλο Κράτος μέλος (Ἰταλία) ὅπου ὁ ἴδιος τό πωλεῖ ἐλευθέρως καί ὅπου δέν ὑφίσταται ἡ παρεχομένη ὑπό τῶν διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας προστασία, καθώς καί στήν διάθεση στό ἐμπόριο ἀπό ἄλλα πρόσωπα ἐντός τοῦ πρώτου Κράτους μέλους (Κάτω Χῶρες).

4 Προκειμένου νά ἐξετάσουν τό ἀνωτέρω ἐρώτημα, οἱ διάδικοι ἐπεσήμαναν κατ' ἀρχάς ὅτι τό Δικαστήριο εἶχε ἤδη δεχθεῖ μέ τήν ἀπόφαση τῆς 31ης Ὀκτωβρίου 1974 (Sterling Drug. 15/74, Jurispr. σ. 1147) ὅτι τό ἄρθρο 36 τῆς συνθήκης, ὡς εἰσάγον ἐξαίρεση ἀπό μία ἀπό τίς θεμελιώδεις ἀρχές τῆς κοινῆς ἀγορᾶς γιά λόγους προστασίας τῆς βιομηχανικῆς καί ἐμπορικῆς ἰδιοκτησίας, δέν ἐπιτρέπει τήν ἐν λόγω παρέκκλιση παρά μόνο κατά τό μέτρο πού δικαιολογεῖται πρός διασφάλιση τῶν δικαιωμάτων πού συνιστοῦν τό εἰδικό ἀντικείμενο τῆς ἰδιοκτησίας αὐτῆς τό ὁποῖο, ὅσον ἀφορᾶ τό δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας, «συνίσταται, ἰδίως, στήν διασφάλιση ὑπέρ τοῦ δικαιούχου, προκειμένου νά ἀνταμειφθεῖ ἡ δημιουργική προσπάθεια τοῦ ἐφευρέτου, τοῦ ἀποκλειστικοῦ δικαιώματος χρησιμοποιήσεως μιᾶς ἐφευρέσεως πρός τόν σκοπό τῆς κατασκευῆς καί τῆς πρώτης θέσεως σέ κυκλοφορία βιομηχανικῶν προϊόντων εἴτε ἀπ' εὐθείας εἴτε μέ τήν χορήγηση ἀδειῶν ἐκμεταλλεύσεως σέ τρίτους, καθώς καί τοῦ δικαιώματος νά ἀντιτάσσεται σέ κάθε παραποίηση».

5 Στήν ἴδια ἀπόφαση τό Δικαστήριο ἔκρινε ὅτι ἕνα ἐμπόδιο στήν ἐλευθέρα κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων δύναται νά δικαιολογηθεῖ γιά λόγους προστασίας τῆς βιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας, ἐφ' ὅσον ἡ ἐν λόγω προστασία ἀξιοῦται ἐναντι προϊόντος, πού προέρχεται ἀπό Κράτος μέλος, στό ὁποῖο δέν εἶναι δυνατό νά καλυφθεῖ μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας, καί κατεσκευάσθη ἀπό τρίτους χωρίς τήν συγκατάθεση τοῦ δικαιούχου τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας.

6 Οἱ διάδικοι συμφωνοῦν ὡς πρός τό γεγονός ὅτι ἡ κατάσταση, ἡ ὁποία πρέπει νά ληφθεῖ ὑπ' ὄψη ἐν προκειμένω, εἶναι διαφορετική ἀπό τήν κατάσταση πού ἀπετέλεσε τό ἀντικείμενο τῆς ὡς ἄνω νομολογίας, ἐφ' ὅσον, ἄν καί πρόκειται γιά Κράτος μέλος ὅπου τό ἐπίδικο προϊόν δέν εἶναι δεκτικό προστασίας μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας, ἀντιθέτως, τό ἐν λόγω προϊόν δέν διετέθη στό ἐμπόριο ἀπό τρίτους, ἀλλά ἀπό τόν κάτοχο τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας καί τόν ἴδιο τόν κατασκευαστή τοῦ προϊόντος· πάντως, οἱ διάδικοι συνήγαγον ἀντίθετα συμπεράσματα ἀπό τήν διαπίστωση αὐτή.

7 Ἡ ἑταιρία Stephar καί ἡ Ἐπιτροπή συνάγουν τό συμπέρασμα ὅτι, δεδομένου ὅτι ὁ ἴδιος ὁ δικαιοῦχος τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας ἔθεσε ἐλευθέρως σέ κυκλοφορία τό ἐν λόγω προϊόν ἐντός ἑνός Κράτους μέλους, ὅπου δέν εἶναι δεκτικό προστασίας μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας, ἡ εἰσαγωγή τῶν ἐμπορευμάτων αὐτῶν στό Κράτος μέλος, στό ὁποῖο τό προϊόν προστατεύεται, δέν δύναται νά ἀπαγορευθεῖ, ἐφ' ὅσον ὁ δικαιοῦχος τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας τό ἔθεσε σέ κυκλοφορία ἐλευθέρως καί ἐκουσίως.

8 Ἀντιθέτως, ἡ ἑταιρία Merck, ὑποστηριζομένη ἀπό τήν γαλλική κυβέρνηση καί τήν κυβέρνηση τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου, ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ σκοπός τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας, ὁ ὁποῖος συνίσταται στήν ἀνταμοιβή τοῦ ἐφευρέτου, δέν διασφαλίζεται, δεδομένου ὅτι, ἐφ' ὅσον τό δικαίωμα εὑρεσιτεχνίας δέν ἀναγνωρίζεται ἀπό τήν νομοθεσία τῆς χώρας, στήν ὁποία ὁ κάτοχος τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας διέθεσε στό ἐμπόριο τό προϊόν του, ὁ ἐν λόγω κάτοχος τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας δέν δύναται νά λάβει τήν ἀνταμοιβή τῆς δημιουργικῆς τους προσπαθείας, ἀφοῦ δέν ἀπολαύει τοῦ μονοπωλίου νά θέσει πρῶτος τό προϊόν σέ κυκλοφορία.

9 Ἐν ὄψει τῶν ἀνωτέρω ἀντιθέτων γνωμῶν, πρέπει νά διευκρινισθεῖ ὅτι, ὅπως προκύπτει ἀπό τόν προμνησθέντα ὁρισμό τοῦ εἰδικοῦ ἀντικειμένου τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας, ἡ ὑπόσταση τοῦ δικαιώματος εὑρεσιτεχνίας ἔγκειται οὐσιαστικῶς στήν χορήγηση στόν ἐφευρέτη τοῦ ἀποκλειστικοῦ δικαιώματος νά θέσει πρῶτος σέ κυκλοφορία τό προϊόν.

10 Τό ἐν λόγω δικαίωμα τῆς πρώτης θέσεως σέ κυκλοφορία ἐπιτρέπει στόν ἐφευρέτη, διασφαλίζοντάς του τό μονοπώλιο ἐκμεταλλεύσεως τοῦ προϊόντος του, νά ἐπιτυγχάνει τήν ἀνταμοιβή τῆς δημιουργικῆς του προσπαθείας χωρίς, πάντως, νά τοῦ ἐγγυᾶται αὐτή τήν ἀνταμοιβή ὑπό οἱασδήποτε συνθῆκες.

11 Πράγματι, ἐναπόκειται στόν δικαιοῦχο τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας νά ἀποφασίζει, ἐν γνώσει ὅλων τῶν δεδομένων, ὑπό ποῖες συνθῆκες θά ἐμπορεύεται τό προϊόν του, συμπεριλαμβανομένης τῆς δυνατότητος νά τό διοχετεύει σέ Κράτος μέλος, ὅπου δέν ὑφίσταται κατά νόμο προστασία μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας γιά τό ἐν λόγω προϊόν. Ἂν ἀποφασίσει νά ἐνεργήσει κατ' αὐτό τόν τρόπο, ὀφείλει, τότε, νά ἀποδεχθεῖ τίς συνέπειες τῆς ἐπιλογῆς του ὅσον ἀφορᾶ τήν ἐλευθέρα κυκλοφορία τοῦ προϊόντος στό ἐσωτερικό τῆς κοινῆς ἀγορᾶς, ἡ ὁποία συνιστᾶ θεμελιώδη ἀρχή ἀποτελοῦσα τμῆμα τῶν νομικῶν καί οἰκονομικῶν συνθηκῶν, πού ὁ δικαιοῦχος τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας ὀφείλει νά λάβει ὑπ' ὄψη, προκειμένου νά καθορίσει τόν τρόπο ἀσκήσεως τοῦ ἀποκλειστικοῦ του δικαιώματος.

12 Ἐπί πλέον, ἡ διαπίστωση αὐτή ἐνισχύεται ἀπό τίς σκέψεις τοῦ Δικαστηρίου στίς ἀποφάσεις του τῆς 22ας Ἰουνίου 1976 (Terrapin, 119/75 Jurispr. 1976 σ. 1039) καί τῆς 20ῆς Ἰανουαρίου 1981 (Musik-Vertrieb Membran καί k-tel 55 καί 57/80, μή δημοσιευθεῖσα ἀκόμη στήν Συλλογή), σύμφωνα μέ τίς ὁποῖες «ὁ δικαιοῦχος δικαιώματος ἐμπορικῆς καί βιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας, πού προστατεύεται ἀπό τήν νομοθεσία ἑνός Κράτους μέλους, δέν δύναται νά ἐπικαλεσθεῖ τήν νομοθεσία αὐτή γιά νά ἀντιταχθεῖ στήν εἰσαγωγή προϊόντος, πού ἔχει νόμιμα διοχετευθεῖ στήν ἀγορά ἄλλου Κράτους μέλους ἀπό τόν ἴδιο τόν δικαιοῦχο τοῦ δικαιώματος ἤ μέ τήν συναίνεσή του».

13 Ὑπό τίς ἀνωτέρω συνθῆκες, τό νά ἐπιτραπεῖ στόν ἐφευρέτη ἤ στούς ἔλκοντες ἀπό αὐτόν δικαιώματα νά ἐπικαλοῦνται τό δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας πού κατέχουν σέ ἕνα Κράτος μέλος γιά νά ἀντιταχθοῦν στήν εἰσαγωγή τοῦ προϊόντος, τό ὁποῖο διέθεσαν ἐλευθέρως στό ἐμπόριο ἐντός ἄλλου Κράτους μέλους, ὅπου τό ἐν λόγω προϊόν δέν εἶναι δεκτικό προστασίας μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας, θά συνεπήγετο στεγανοποίηση τῶν ἐθνικῶν ἀγορῶν ἀντίθετη πρός τούς σκοπούς τῆς συνθήκης.

14 Συνεπῶς, στό ἐρώτημα πού ὑπεβλήθη προσήκει ἡ ἀπάντηση ὅτι οἱ περιεχόμενοι στήν συνθήκη ΕΟΚ κανόνες πού ἀφοροῦν τήν ἐλευθέρα κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων, συμπεριλαμβανομένων τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 36, πρέπει νά ἑρμηνεύονται ὑπό τήν ἔννοια ὅτι ἐμποδίζουν τόν κάτοχο διπλώματος εὑρεσιτεχνίας γιά ἕνα φάρμακο, ὁ ὁποῖος πωλεῖ τό φάρμακο αὐτό σέ ἕνα Κράτος μέλος, ὅπου ὑφίσταται προστασία μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας, ἀκολούθως δέ τό ἐμπορεύεται ὁ ἴδιος σέ ἄλλο Κράτος μέλος, ὅπου ἡ προστασία αὐτή δέν ὑφίσταται, νά ἀσκεῖ τό δικαίωμα, πού τοῦ παρέχει ἡ νομοθεσία τοῦ πρώτου Κράτους μέλους, τῆς ἀπαγορεύσεως διαθέσεως στό ἐμπόριο ἐντός τοῦ κράτους αὐτοῦ τοῦ ἀνωτέρω προϊόντος, τό ὁποῖο εἰσήχθη ἀπό τό ἄλλο Κράτος μέλος.

Ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων

15 Τά ἔξοδα στά ὁποῖα ὑπεβλήθησαν ἡ γαλλική κυβέρνηση, ἡ κυβέρνηση τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου καί ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, οἱ ὁποῖες κατέθεσαν παρατηρήσεις στό Δικαστήριο, δέν ἀποδίδονται. Δεδομένου ὅτι ἡ διαδικασία ἔχει ὡς πρός τούς διαδίκους τῆς κυρίας δίκης τόν χαρακτῆρα παρεμπίπτοντος, πού ἀνέκυψε ἐνώπιον τοῦ ἐθνικοῦ δικαστηρίου, σ' αὐτό ἐναπόκειται νά ἀποφανθεῖ ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων.

Διά ταῦτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

κρίνοντας ἐπί τοῦ ἐρωτήματος πού τοῦ ὑπέβαλε ὁ πρόεδρος τοῦ Arrondissementsrechtbank τοῦ Rotterdam μέ ἀπόφαση τῆς 2ας Ἰουλίου 1980, ἡ ὁποία ἐπρωτοκολλήθη στό Δικαστήριο στίς 15 Σεπτεμβρίου 1980, ἀποφαίνεται:

Οἱ περιεχόμενοι στήν συνθήκη ΕΟΚ κανόνες πού ἀφοροῦν τήν ἐλευθέρα κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων, συμπεριλαμβανομένων τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 36, πρέπει νά ἑρμηνεύονται ὑπό τήν ἔννοια ὅτι ἐμποδίζουν τόν κάτοχο διπλώματος εὑρεσιτεχνίας γιά ἕνα φάρμακο, ὁ ὁποῖος πωλεῖ τό φάρμακο αὐτό σέ ἕνα Κράτος μέλος, ὅπου ὑφίσταται προστασία μέ δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας, ἀκολούθως δέ τό ἐμπορεύεται ὁ ἴδιος σέ ἄλλο Κράτος μέλος, ὅπου ἡ προστασία αὐτή δέν ὑφίσταται, νά ἀσκεῖ τό δικαίωμα, πού τοῦ παρέχει ἡ νομοθεσία τοῦ πρώτου Κράτους μέλους, τῆς ἀπαγορεύσεως διαθέσεως στό ἐμπόριο ἐντός τοῦ κράτους αὐτοῦ τοῦ ἀνωτέρω προϊόντος, τό ὁποῖο εἰσήχθη ἀπό τό ἄλλο Κράτος μέλος.

Mertens de Wilmars Pescatore Mackenzie Stuart Koopmans

O'Keeffe Touffait Due Everling Χλωρός

Ἐδημοσιεύθη σέ δημοσία συνεδρίαση στό Λουξεμβοῦργο στίς 14 Ἰουλίου 1981.

Ὁ γραμματεύς

A. Van Houtte

Ὁ πρόεδρος

J. Mertens de Wilmars